

Модель НОВОЇ ШКОЛИ (стислий виклад)

за книгою Г.Р. Кандибура «Школа, которая изменит мир»

(м. Дніпро: Журфонд, 2016 р., с. 276, рос. мова)

ВСТУП

Ця модель НОВОЇ ШКОЛИ з'явилася завдяки багаторічній пошуковій роботі групи педагогів, дітей і їх батьків у місті Дніпро.

Модель НОВОЇ ШКОЛИ містить **більше 40 інновацій**. Хоча і успішно, але поки нам вдалося апробувати тільки дуже невеличку частку цих інновацій. Більшість винайдених нами інноваційних елементів ще чекають своєї «черги» на впровадження.

Зазначені **СОРОК інновацій** утворюють принципово нову навчально-виховну систему **ТрейЛі** (російською «Технология Развития разносторонней Личности»), яка **докорінно відрізняється** від традиційної **класно-урочної системи**. Більшість з цих **40 інновацій відсутня** в сучасних системах виховання підростаючого покоління, включно з найбільш розвинутими країнами світу.

НОВА ШКОЛА зовсім **інша** в тому:

- **ЩО** вона дає дітям,
- **ЯК** вона це робить,
- **ЧОГО** вона при цьому досягає.

Після знайомства з цією моделлю НОВОЇ ШКОЛИ у стислому викладі, а ще краще після знайомства з книжкою «Школа, которая изменит мир», **Ви маєте переконастись у ТРЬОХ речах:**

1. НОВА ШКОЛА – це **КАРДИНАЛЬНО НОВА СИСТЕМА ВИХОВАННЯ ПІДРОСТАЮЧОГО ПОКОЛІННЯ**, а НЕ покращений варіант старої загальноосвітньої класно-урочної школи.

2. НОВА ШКОЛА – це дійсно та школа, яку вже **ДАВНО ЧЕКАЄ ПІДРОСТАЮЧЕ ПОКОЛІННЯ** й суспільство в цілому.

3. Таку **НОВУ ШКОЛУ**, яка працює на засадах системи ТрейЛі, створити **цілком реально**, але за умов **ДІЄВОЇ ДОПОМОГИ** з боку громадськості і державних інституцій.

ПЕРЕЛІК НАЗВ СТАТЕЙ

I

Матриця Трейлї або система ЦІЛЕЙ, ЗАДАЧ та ЗМІСТУ діяльності НОВОЇ ШКОЛИ

II

Головна педагогічна задача НОВОЇ ШКОЛИ: готовність кожного школяра до постійного і різнобічного САМОВДОСКОНАЛЕННЯ

III

БЕЗПЕРЕРВНИЙ супровід НОВОЮ ШКОЛОЮ кожної дитини з моменту її зачаття і до закінчення школи

IV

«Якісні СХОДИНКИ РОЗВИТКУ»

V

«ЩОДЕННИК УСПІХІВ»

VI

«КОМПЛЕКСНА ПСИХОЛОГІЧНА СЛУЖБА» та ДІАГНОСТИКА у школярів кожного критерію в їх «Щоденниках успіхів»

VII

ОПТИМАЛЬНО-ІНДИВІДУАЛЬНИЙ темп підйому школярів по «якісним сходам розвитку»

VIII

П'ЯТЬ РІВНІВ ОБ'ЄДНАННЯ всіх ДІТЕЙ і ПІДЛІТКІВ за їх МІСЦЕМ ПРОЖИВАННЯ або ДРУГА СТРУКТУРА НОВОЇ ШКОЛИ

IX

НОВА ШКОЛА – це ЄДИНИЙ, ЦІЛІСНИЙ УНІВЕРСАЛЬНИЙ ЗАКЛАД для дітей і підлітків всіх вікових категорій

X

«Школа РОЗВИТКУ»

XI

«Школа ВИХОВАННЯ та ОСВІТИ» і «однорівневі» групи

XII

«Школа ВИХОВАННЯ та ОСВІТИ» – робота в парах та «різномірівневі» мікрогрупи

XIII

«Школа ВИХОВАННЯ і ОСВІТИ» – друга половина дня та перехідна «сходина розвитку»

XIV

«Школа САМОВДОСКОНАЛЕННЯ» як місце різнобічного САМОРОЗВИТКУ, САМОВИХОВАННЯ і САМООСВІТИ школярів

XV

НОВА ШКОЛА – це РІЗНОВІКОВЕ дитячо-підліткове середовище, це постійна комунікація й співпраця дітей самого різного віку

XVI

ШІСТЬ ФОРМ або шість способів участі школярів в різноманітних видах ДІЯЛЬНОСТІ

XVII

ЧОТИРНАДЦЯТЬ видів ДІЯЛЬНОСТІ школярів

XVIII

1-й вид діяльності. Інтелектуально-розвивальна діяльність

XIX

2-й вид діяльності. Інформаційно-підготовча діяльність

XX

3-й вид діяльності. Особистісно-внутрішня діяльність

XXI

4-й вид діяльності: Оздоровчо-відновлювальна діяльність

XXII

5-та діяльність. Піклувальна діяльність

XXIII

6-та діяльність. Інформаційно-пізнавальна, освітня діяльність

XXIV

7-а діяльність. Дослідницька діяльність

XXV

8-а діяльність. Художньо-творча діяльність

XXVI

9-та діяльність. Екскурсійно-туристична діяльність

XXVII

10-та діяльність. Суспільно-корисна (праця) діяльність

XXVIII

11-та діяльність. Комунікативно-тренінгова діяльність

XXIX

12-та діяльність. Комунікативно-вільна діяльність

XXX

13-та діяльність. Суб'єктно-значима діяльність

XXXI

14-та діяльність. Фізіологічно обумовлена діяльність

XXXII

Змінюючи вид діяльність, школяр змінює й форму участі в ній, і партнерів

XXXIII

ГОЛОВНИМ ОБ'ЄКТОМ ПІЗНАННЯ для кожного вихованця «Школи самовдосконалення» є його ВЛАСНА ОСОБИСТІСТЬ

XXXIV

«КОДЕКС НОРМ ШКІЛЬНОГО ЖИТТЯ»

XXXV

«Школа самовдосконалення» як «ПРАВОВА ДИТЯЧО-ПІДЛІТКОВА РЕСПУБЛІКА»

XXXVI

РОЗШИРЕННЯ ПРАВ кожного школяра у процесі «підйому» його по «сходинам розвитку»

XXXVII

ШВИДКА ТРАНСФОРМАЦІЯ шкільних ПРИМІЩЕНЬ і шкільних МЕБЛІВ

XXXVIII

ПОСТІЙНА і РІЗНОБІЧНА ДОПОМОГА ШКОЛЯРІВ ОДИН ОДНОМУ

XXXIX

ЩОДЕННЕ ІНДИВІДУАЛЬНЕ ПЛАНУВАННЯ вихованцями **НОВОЇ ШКОЛИ**

XL

ПОСТІЙНА ДОБРОЗИЧЛИВІСТЬ у стосунках між всіма учасниками шкільного життя

XLI

НОВА ШКОЛА – це місце, куди діти і підлітки **БАЖАЮТЬ** ходити щодня

XLII

ДІАГНОСТИКА та оцінювання школярами самих себе

XLIII

ПОДІЛ ШКІЛЬНОГО ДНЯ на **ДВІ ОСНОВНІ ЧАСТИНИ**

XLIV

РІЗНОМАНІТНА і НАСІЧЕНА ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

XLV

УНІВЕРСАЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГІВ **НОВОЇ ШКОЛИ**

XLVI

ПОДАЛЬШИЙ «СУПРОВІД» ШКОЛОЮ СВОЇХ ВИПУСКНИКІВ

XLVII

НОВА ШКОЛА працює **БЕЗПЕРЕРВНО: БЕЗ ВИХІДНИХ і БЕЗ** загальних для всіх **КАНІКУЛ**

XLVIII

НОВА ШКОЛА ВИХОВУЄ БАТЬКІВ за **ДОПОМОГОЮ ЇХ ДІТЕЙ,**
а також **НЕСЕ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПЕРЕД ДІТЬМИ** за **ЇХ БАТЬКІВ**

XLIX

ГАРАНТОВАНО ТОЧНИЙ ВИБІР КОЖНИМ ШКОЛЯРЕМ **СВОЄЇ МАЙБУТНЬОЇ ПРОФЕСІЇ** з **ПОПЕРЕДНЬОЮ ПЕРВИННОЮ ПІДГОТОВКОЮ** до **ЦІЄЇ ПРОФЕСІЇ** **ЩЕ до ЗАКІНЧЕННЯ ШКОЛИ**

L

РІЗНОБІЧНА СПІВПРАЦЯ **НОВИХ ШКІЛ**

LI

СИСТЕМНА і ПОСТІЙНА ВЗАЄМОДІЯ **ШКОЛИ й СУСПІЛЬСТВА**

LII

НОВА ШКОЛА як **БАГАТОФУНКЦІОНАЛЬНА СОЦІОКУЛЬТУРНА ІНСТИТУЦІЯ** за **МІСЦЕМ ПРОЖИВАННЯ**

LIII

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ і ПОНЯТТЯ, пов'язані з системою **ТрейЛі (НОВОЮ ШКОЛОЮ)**

I. Матриця Трейлі або система ЦІЛЕЙ, ЗАДАЧ та ЗМІСТУ діяльності НОВОЇ ШКОЛИ.

Почнемо знайомство з НОВОЮ ШКОЛОЮ з її педагогічних ЦІЛЕЙ, ЗАДАЧ і ЗМІСТУ діяльності. З того, «ЩО» вона дає своїм вихованцям.

НАЙВИЩА МЕТА НОВОЇ ШКОЛИ – сформувати у КОЖНОГО свого вихованця увесь набір якостей, властивостей, умінь, навичок, установок, знань, поведінкових реакцій, які **гарантують** (підкреслюю – ГАРАНТУЮТЬ!) йому життєвий **УСПІХ** і особисте **ЩАСТЯ** в умовах демократичного суспільства. Більше того, забезпечують йому здатність постійно **утримувати себе в цій зоні життєвого УСПІХУ** й особистого **ЩАСТЯ**.

Мова йде про ті якості, уміння, властивості, навички людини, які забезпечують її **найкращу готовність**:

до **ПРАЦІ** (A)

до **СПІЛКУВАННЯ** (B)

до **СІМЕЙНОГО ЖИТТЯ** (C)

до **САМОВДОСКОНАЛЕННЯ** (D)

Це ті чотири сфери життєдіяльності людини, які охоплюють **ВСІ сторони життя** кожного з нас.

Зауважу, САМОВДОСКОНАЛЕННЯ характерне в тій чи іншій мірі для **всіх** людей. Це об'єктивний процес, обов'язково присутній в житті кожної людини. Про нього йдеться у наступній статті.

Отже, я назвав вам **ЧОТИРИ** сфери життєдіяльності, до яких **НОВА ШКОЛА** готує своїх вихованців. Тепер я назву вам **НАПРЯМКИ**, за якими вона готує дітей до цих чотирьох видів життєдіяльності. Цих напрямків теж **ЧОТИРИ**.

По-перше, потрібна сама людина, як матеріальна, **ФІЗИЧНА** істота – зі своєю кістково-м'язовою, кровоносною, видільною, нервовою системами і таке інше. Тобто, **ДО** названих вище чотирьох видів життєдіяльності людину треба готувати **фізично**.

По-друге, в будь-якій діяльності людини обов'язково бере участь її **ПСИХІКА**, тобто пізнавальні процеси: увага, сприйняття, пам'ять, мислення, уява, мовлення, а також емоції, воля.

По-третє, до всього, що людина робить, вона має певну **мотивацію, ставлення**, що визначається її життєвими принципами, цінностями, установками, поведінковими реакціями, тим, що можна назвати **МОРАЛЬНІСТЮ**.

	до праці A	до спілкування B	до сімейного життя C	до само-вдосконалення D	
Фізичний 1	A1	B1	C1	D1	} розвиток
Психічний 2	A2	B2	C2	D2	
Моральне 3	A3	B3	C3	D3	} виховання
Інформаційна 4	A4	B4	C4	D4	} освіта

І нарешті, четверте. При здійсненні будь-якої діяльності людина використовує як свій власний досвід щодо здійснення тієї чи іншої діяльності, так і досвід інших людей, можливо, досвід, знання багатьох і багатьох поколінь. Тобто, людині необхідні певні знання, **ІНФОРМАЦІЯ**.

Таким чином, ми одержали **Матрицю ТрейЛі** з 16 клітинок. Саме за допомогою Матриці ТрейЛі й визначаються ЦІЛІ, ЗАДАЧІ і ЗМІСТ діяльності НОВОЇ ШКОЛИ.

Ця Матриця є по суті загальною моделлю **ВСЕБІЧНО РОЗВИНУТОЇ ОСОБИСТОСТІ** або загальною характеристикою **УСПІШНОЇ і ЩАСЛИВОЇ** людини.

Про Матрицю ТрейЛі більш докладно ви можете прочитати у моїй книзі «Школа, которая изменит мир».

II. Головна педагогічна задача НОВОЇ ШКОЛИ: готовність кожного школяра до постійного і різнобічного САМОВДОСКОНАЛЕННЯ

«Самовдосконалення» – це об’єктивний процес, який свідомо або підсвідомо, але безперервно присутній у житті кожної людини. Ми постійно аналізуємо свої вчинки, думки, почуття. Намагаємося щось покращити в різних аспектах свого **життя**, в своїй **особистості**. Але ми робимо це, як правило, поверхнево, несистемно. Хоча людина, яка **підготовлена** до **постійного і різнобічного самовдосконалення** здатна творити **чудеса**! Найкращий рівень готовності до самовдосконалення може бути досягнутий тільки тоді, коли особистість активно формується, розвивається, тобто в **дитинстві**.

Від ступеню готовності людини до самовдосконалення залежить у значній мірі її готовність до трьох інших видів життєдіяльності – до **праці, до спілкування, до сімейного життя** (1-е коло). Від міри сформованості у людини готовності до самовдосконалення напряду залежить рівень її **розвинутості, вихованості й освіченості**. (2-е коло)

Саме **готовність у ПОВНІЙ МІРІ** кожного школяра до **постійного і різнобічного САМОВДОСКОНАЛЕННЯ** є **головною задачею** НОВОЇ ШКОЛИ. Саме ця готовність людини є основною передумовою того, що вона дійсно буде **УСПІШНОЮ і ЩАСЛИВОЮ**. І буде спроможна **ПОСТІЙНО** утримувати себе в стані життєвого **УСПІХУ** і особистого **ЩАСТЯ**.

Готовність до САМОВДОСКОНАЛЕННЯ – це десятки і десятки конкретних особистісних якостей, властивостей, умінь, навичок, поведінкових реакцій, які визначені клітинками «**D1, D2, D3, D4**» Матриці ТрейЛі. – Все це в **НОВІЙ ШКОЛІ** діти одержують у **ПОВНІЙ МІРІ**.

III. БЕЗПЕРЕРВНИЙ супровід НОВОЮ ШКОЛОЮ кожної дитини з моменту її зачаття і до закінчення школи.

НОВА ШКОЛА уявляє собою **ЦІЛІСНИЙ УНІВЕРСАЛЬНИЙ** заклад, який розвиває, виховує і освічує дітей і підлітків **ВСІХ вікових категорій**. НОВА ШКОЛА бере на себе відповідальність за **ВСІХ дітей і підлітків, що проживають в її МІКРОРАЙОНІ**.

НОВА ШКОЛА починає працювати з дитиною ще до її зачаття, на основі взаємодії з її майбутніми батьками в умовах «Центра планування сім'ї». І далі вже безперервно супроводжує дитину і її батьків, включаючи внутрішньоутробний період і всі наступні роки.

Безперервність у розвитку дітей досягається вже самою **СТРУКТУРОЮ НОВОЇ ШКОЛИ**.

Крім того, є ще багато чинників, які дають **НОВІЙ ШКОЛІ** можливість забезпечувати різнобічне і безперервне супроводження кожної дитини, що проживає в її мікрорайоні (зоні її відповідальності). Ось **чотири** особливо важливих з цих чинників:

Перший чинник полягає у тому, що вже у «Центрі планування сім'ї» за майбутньою дитиною й її сім'єю школа закріплює **індивідуального педагога-психолога** або, ще можна сказати, **«тьютора»**, який на постійній основі супроводжує дитину і її сім'ю, аж до закінчення дитиною школи. Основна задача тьютора полягає у тому, щоб якнайкраще використовувати різноманітні можливості **НОВОЇ ШКОЛИ** для оптимального розвитку свого підопічного.

Другий чинник – це «Комплексна психологічна служба» (скорочено – «Компас»), яка за спеціальним регламентом постійно та різнобічно вивчає особистість кожної дитини з моменту її зачаття і до закінчення школи. Вся ця інформація аналізується й зберігається. На певному етапі свого розвитку школяр безпосередньо долучається до цієї роботи щодо вивчення своєї особистості, індивідуальності та поступово стає головним її дослідником, тобто своєї власної особистості при постійній допомозі «Компасу».

Третій чинник – це **різновікові дитячо-підліткові об'єднання за місцем проживання**, які **мають надзвичайно велике значення** в житті кожного школяра на всіх етапах його зростання. (До цих різновікових об'єднань за місцем проживання ми ще повернемося.)

Четвертий чинник – це **принципово нова періодизація розвитку дітей і підлітків**. Ця періодизація полягає у тому, що рівень зрілості особистості визначається, насамперед, не її віком, як це має місце сьогодні, а наявністю у неї відповідних якостей, властивостей, поведінкових реакцій, умінь, навичок. Весь період зростання дітей від зачаття до закінчення школи поділений для всіх школярів на **однакову кількість етапів**, які називаються

Школа РОЗВИТКУ	1-а частина ШКОЛИ	Діти - 0 - 2-3 років	Центр планування сім'ї Центр супроводження вагітних Центр раннього розвитку
Школа ВИХОВАННЯ і ОСВІТИ	2-а частина ШКОЛИ	Діти 2-3 - 8-10 років	"Однорівневі" групи Різновікові мікрогрупи
Школа САМОВДОСКО- НАЛЕННЯ	3-я частина ШКОЛИ	Діти 8-10 - 14-18 років	Різновікове середовище із школярів середнього й старшого віку

«якісними сходами розвитку». Кожна «сходина» має чітко визначені характеристики, норми, критерії, які дитина має набути, щоб перейти на цю «сходину» з попередньої. Нова періодизація дає можливість **НОВІЙ ШКОЛІ** здійснити розвиток особистості, як максимально цілісний і безперервний процес (від зачаття до закінчення школи), забезпечуючи при цьому комфортно-максимальний темп розвитку своїх вихованців. Про це більш докладно Ви прочитаєте у наступній статті.

У подальшому під словом «школяр» я буду мати на увазі, як правило, дітей різного віку, включаючи дітей у процесі внутрішньоутробного розвитку

IV. «Якісні СХОДИНКИ РОЗВИТКУ»

Сьогодні показником розвитку дитини є, насамперед, її вік. Один повний рік розглядається, як одна «сходина».

Наприклад, дитині виповнилося шість років – вона йде у перший клас, тобто досягла першої сходи розвитку. Пройшов рік – у другий клас, тобто піднялася на другу сходу розвитку. Ще через рік – у третій клас, що аналогічно третій сході розвитку. І так далі. Таким самим чином визначається і рівень розвитку дітей дошкільного віку. Вік дитини, кількість прожитих нею років сьогодні є чи не єдиним критерієм щодо визначення рівня її розвитку.

У **НОВІЙ ШКОЛІ** діє принципово інша система періодизації розвитку дитини, в основі якої знаходяться **«якісні сходи розвитку»**. Взаємодіючи з навколишнім світом у дитини поступово зростають її фізичні, пізнавальні, емоційно-вольові, інтелектуальні, комунікативні-соціальні можливості тощо. Дитина крок за кроком «нарощує» свій **особистісний потенціал** і поступово її особистість «підіймається» на більш високу **«якісну сходу розвитку»**. Продовжуючи взаємодіяти з оточуючим світом, через деякий час особистість дитини досягає наступної «сходи» розвитку, а потім ще наступної і так далі.

Ця нова періодизація розвитку школярів ґрунтується **НЕ** на обсязі знань, засвоєних дітьми і підлітками, **НЕ** на їх віці, а, передусім, на сформованості у них **цілком конкретних якостей, умінь, навичок, властивостей, установок, поведінкових реакцій, загальних здібностей**. Всі ці критерії, характеристики, норми для «сходинок розвитку» встановлюються на основі 16 клітинок Матриці ТрейЛі.

Ця нова періодизація розвитку дітей і підлітків має кілька суттєвих особливостей:

1. Зростання кожної дитини відбувається за певними загальними законами, притаманними всім дітям. Тому нова періодизація має точно встановлену кількість «сходинок розвитку» від зачаття до закінчення школи. Ця кількість «сходинок» **ОДНАКОВА** для всіх вихованців **НОВОЇ ШКОЛИ**.

2. Кожен школяр підіймається по «сходам розвитку» в комфортно-максимальному (оптимально) для себе темпі. Його рух по «сходам» ніяк не прив'язується до такого руху інших дітей. Ця швидкість пересування між сходами цілком **ІНДИВІДУАЛЬНА**.

3. Перехід між всіма сусідніми «сходами» складає орієнтовно-середню тривалість. Але кожен школяр має право переходити зі «сходинок» на «сходину» виключно у власному

«комфортно-максимальному» темпі. Повільніше або швидше за орієнтовно-середню тривалість.

4. Орієнтовно-середня тривалість переходу між різними сусідніми «сходишками» різна. У ранньому дитинстві часова «відстань» між сусідніми «сходишками» значно менша, ніж у підлітковому віці. В ранньому віці якісні зміни в особистості дітей відбуваються помітно швидше.

5. У кожній «сходишці розвитку» є і свій орієнтовно-середній вік школярів, в якому вони найчастіше досягають саме цієї «сходишки розвитку». Але це тільки орієнтовний, а ніяк не обов'язковий вік. Школярі-підлітки можуть досягати однієї і тієї ж «сходишки», маючи різницю у віці в два і більше років. І це цілком нормально.

6. Певну «сходишку» та чи інша дитина може пройти швидше за середні норми, а наступну сходишку – повільніше, або навпаки.

7. Для кожної «сходишки розвитку» є гранично точний «набір» якостей, властивостей, здібностей, умінь, навичок, поведінкових реакцій тощо, які школяр має набути, щоб «піднятися» на цю конкретну «сходишку розвитку» з попередньої «сходишки». Наголошую ще раз, що всі ці критерії, показники, норми, характеристики для кожної «сходишки розвитку» встановлюються за допомогою Матриці Трейлі.

8. Цих норм, критеріїв, показників, характеристик для «нижніх» «сходинок розвитку» значно менше за кількістю, ніж для більш «високих» «сходинок». Зрозуміло, що і рівень цих норм, якщо вони є і у «низьких» і у «високих» «сходишках», суттєво різний. Наприклад, такий показник як «об'єм уваги» очевидно буде входити до складу норм і багатьох «низьких», і всіх «високих» «сходинок розвитку». Але вимоги до рівня цього показника будуть тут суттєво різними.

9. Всі норми, критерії, характеристики, показники, що має досягти школяр у процесі переходу на кожну наступну «сходишку» точно та своєчасно діагностуються. Про організацію діагностування надалі ще буде сказано.

Нова періодизація розвитку дітей і підлітків на засадах «якісних сходинок розвитку» дає можливість НОВІЙ ШКОЛІ досягти дуже важливих цілей:

А) Як вже було зазначено, кожен школяр одержує можливість крокувати «сходишками розвитку» в ОПТИМАЛЬНО-ІНДИВІДУАЛЬНОМУ темпі. А це є одним з головних чинників, який забезпечує одночасно і найбільшу комфортність для школярів, і найбільшу ефективність щодо їх розвитку, виховання й освіти. (Про індивідуалізацію не тільки темпів розвитку школярів, а і про індивідуалізацію їх змісту діяльності ще буде сказано).

В) Перехід на нову систему періодизації дозволяє школярам середнього й старшого віку (починаючи з певних «сходинок розвитку») ставати «архітекторами», «конструкторами» власної особистості і власної долі. Оскільки тепер перехід на кожну наступну «сходишку» залежить від їх власних зусиль, їх наполегливості, організованості, а не від їх віку.

С) Це також значно покращує розвиток, виховання і освіту дітей молодшого віку, оскільки батьки і педагоги мають для цього **чіткі, конкретні характеристики, норми, критерії** щодо удосконалення особистості дітей. Крім того, батьки і педагоги тепер свідомі

того, що рівень розвитку дітей залежать, насамперед, від правильності і інтенсивності їх зусиль, а не від кількості прожитих дитиною років.

Д) «Сходинок розвитку» є одним з чинників, завдяки якому НОВА ШКОЛА реально ГАРМОНІЗУЄ й синхронізує процес розвитку, виховання й освіти кожного школяра. Особистість дитини формується по кільком напрямкам одночасно: фізично-фізіологічному, психічно-інтелектуальному, психічно-емоційному, пізнавальному, комунікативно-соціальному, морально-поведінковому і таке інше. Сьогодні кожен з цих напрямків формує певні особистісні риси у школярів зі швидкістю, яка ніяк не узгоджується з іншими напрямками, випереджаючи або відстаючи від інших напрямків. Кожен з напрямків досягає наступної «сходинок розвитку» зі значною різницею у часі у порівнянні з іншими напрямками. Наприклад, у однієї дитини фізичний розвиток може значно випереджати решту напрямків. У іншої дитини більш швидкими темпами може розвиватися комунікативно-соціальний напрямок. Тому сучасні педагоги й батьки не помічають цих якісних змін в особистості дітей, не бачать їх переходів на чергову «сходинок розвитку», оскільки **межі між сходами розмиті**. У НОВІЙ ШКОЛІ чітко визначені всі норми, показники, критерії щодо кожної «сходинок розвитку», які постійно і точно діагностуються у кожного школяра. Володіючи найрізноманітнішими організаційними можливостями, НОВА ШКОЛА допомагає кожному своєму вихованцю синхронізувати набуття ним всіх необхідних критеріїв при підйомі на кожен наступну «сходинок», синхронізувати його розвиток по всім напрямкам. Оскільки ці критерії включають у себе всі напрямки розвитку особистості, формування яких синхронізується, то можна говорити, що НОВА ШКОЛА забезпечує **ВСЕБІЧНИЙ і ГАРМОНІЙНИЙ** розвиток кожного свого вихованця.

Е) У систему «сходинок розвитку» закладено увесь набір якостей, поведінкових реакцій, умінь, здібностей, навичок, властивостей, які допомагають кожному школяру реально досягати життєвого УСПІХУ і особистого ЩАСТЯ. Більше того, в цьому «наборі» якостей міститимуться і ті, що забезпечать здатність кожного вихованця **НОВОЇ ШКОЛИ ПОСТІЙНО УТРИМУВАТИ СЕБЕ в цьому СТАНІ ЖИТТЄВОГО УСПІХУ й ОСОБИСТОГО ЩАСТЯ**.

Примітка. Наукою вже багато напрацьовано щодо з нової періодизації розвитку дітей і підлітків. Але і багато чого ще треба доробити, узгодити, систематизувати. Для цього потрібна **ПОТУЖНУ КОМАНДУ НАУКОВЦІВ**: психологів різного профілю, фізіологів, антропологів, соціологів, педіатрів, філософів тощо. Така потужна команда науковців зможе напрацювати весь необхідний обсяг матеріалів за кілька місяців. Це цілком реально!

А саме їй треба буде:

1. Встановити точну **КІЛЬКІСТЬ** «сходинок розвитку», які має пройти кожна дитина до закінчення школи.

2. Визначити **ОРИЄНТОВНО-СЕРЕДНІЙ ВІК** дітей при досягненні кожної конкретної «сходинок розвитку», а також встановити середню тривалість переходу дітей з кожної попередньої «сходинок» до наступної «сходинок».

3. Визначити увесь обсяг (мінімальний, але достатній) **НОРМ, ПОКАЗНИКІВ, ОЗНАК,**

ХАРАКТЕРИСТИК, КРИТЕРІЇВ щодо особистості дитини для кожної «сходинки розвитку». Це різноманітні якості, властивості, уміння, поведінкові реакції, навички тощо, які мають визначатися за допомогою 16 клітинок Матриці ТрейЛі.

4. Підготувати ДІАГНОСТИКИ щодо кожного критерію у всіх «сходинках розвитку». А це десятки і десятки таких критеріїв, а значить така ж кількість відповідних методик.

V. «ЩОДЕННИК УСПІХІВ»

Як вже зазначалось, для того, щоб школяр міг перейти з однієї «сходинки розвитку» на наступну «сходинку», йому необхідно досягти норм, характеристик, критеріїв, які відповідають цій новій «сходинці розвитку». Такими нормами і критеріями є різноманітні якості, уміння, навички, властивості, поведінкові реакції, які визначаються за допомогою Матриці ТрейЛі.

Увесь склад цих норм і критеріїв для кожної «сходинки» з докладними поясненнями оформлено у спеціальний посібник. Ці посібники називаються «Щоденниками успіхів». Все, що школяру необхідно досягти, набути, засвоїти, щоб перейти на наступну «сходинку розвитку», докладно виписано в «Щоденнику успіхів».

Досягаючи норму за нормою у своєму «Щоденнику успіхів», школяр здобуває успіх за успіхом, і нарешті підіймається на наступну «сходинку розвитку», одержуючи новий «Щоденник успіхів» для цієї наступної «сходинки».

VI. «КОМПЛЕКСНА ПСИХОЛОГІЧНА СЛУЖБА» та ДІАГНОСТИКА у школярів кожного критерію в їх «Щоденниках успіхів»

У НОВІЙ ШКОЛІ діє «Комплексна психологічна служба» (скорочено «КомПаС»), яка забезпечує своєчасне і точне **діагностування** всіх норм, характеристик, показників, критеріїв, які містяться в «Щоденниках успіхів» школярів.

Крім спеціальної групи психологів, фізіологів, лікарів, соціологів до складу «Компасу» входять **ВСІ ПЕДАГОГІЧНІ ПРАЦІВНИКИ** школи. Позаштатними членами «Компасу», його активними волонтерами є практично всі батьки школярів. Співпраця батьків з «Компасом» починається ще в «Центрі планування сім'ї», потім продовжується в період **вагітності і не** переривається всі наступні роки до закінчення дитиною школи.

Досягнувши певної «сходинки розвитку», членами «Компасу» стають і **самі школярі**. Їх головною функцією, в рамках роботи в цій службі, є **вивчення самих себе** за допомогою спеціалістів «Компасу».

Кожному вихованцю «Школи самовдосконалення» «Компас» допомагає створювати «Сферичний автопортрет особистості», який постійно уточнюється і деталізується.

Про організацію роботи щодо вивчення особистості кожного школяра більш докладно читайте у моїй книзі «Школа, которая изменит мир».

VII. ОПТИМАЛЬНО-ІНДИВІДУАЛЬНИЙ темп підйому школярів по «якісним сходам розвитку».

НОВА ШКОЛА дає можливість кожному школяру «підійматися» по «сходам розвитку» в комфортно-максимальному або оптимальному для нього темпі: швидше або повільніше за своїх однолітків. У НОВІЙ ШКОЛІ для цього є всі організаційні можливості.

Перехід школяра на наступну «сходику розвитку» може відбутися в будь-який день року.

Як тільки «Компас» встановлює, що школяр набув всіх необхідних критеріїв щодо своєї поточної «сходки розвитку», цей школяр відразу одержує «Щоденник успіхів» для наступної «сходки розвитку».

Тривалість переходу між сусідніми «сходками» у різних дітей може суттєво різнитися. Це в НОВІЙ ШКОЛІ вважається цілком нормальним, природним явищем.

Тим більш, що в НОВІЙ ШКОЛІ повністю відсутнє будь-яке публічне порівняння дітей одного з одним і будь-яке змагання, як між окремими дітьми, так і між групами школярів.

Але після досягнення певної «сходки розвитку», кожен школяр починає **активне змагання з самим собою.**

Для вихованців «Школи самовдосконалення» такий перехід зі «сходки» на «сходику» у власному темпі стає надпотужним стимулом у їх саморозвитку, самовихованні, самоосвіті. Тепер вже не від віку школярів, а від їх **власних зусиль**, від їх наполегливості, послідовності, самоорганізованості у визначальній мірі залежить **швидкість їх підйому** по «сходам розвитку».

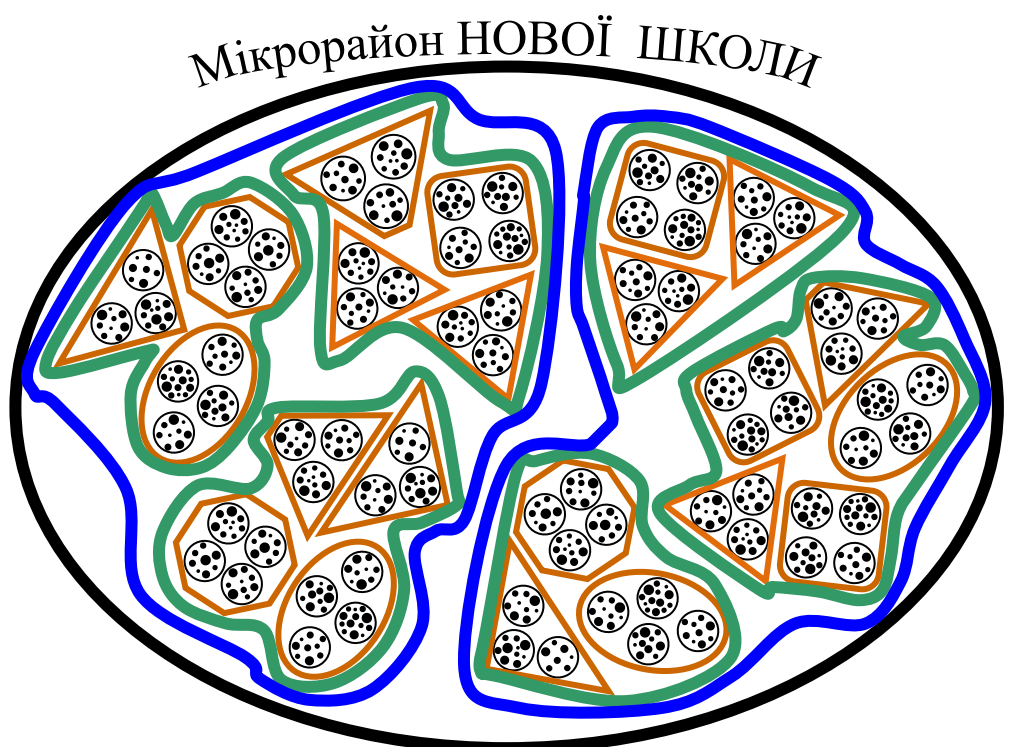
VIII. П'ЯТЬ РІВНІВ ОБ'ЄДНАННЯ всіх ДІТЕЙ і ПІДЛІТКІВ за їх МІСЦЕМ ПРОЖИВАННЯ або ДРУГА СТРУКТУРА НОВОЇ ШКОЛИ

У загальній структурі чисельних колективів НОВОЇ ШКОЛИ **особливе місце** належить об'єднанням, колективам школярів, сформованих **на основі їх місця проживання**. Ці об'єднання дітей і підлітків мають п'ять структурних рівнів:

1-й рівень:

«**Братсестро**» – це колектив з 7-14 школярів **всіх вікових категорій**, включаючи дітей, які ще перебувають у

процесі внутрішньоутробного розвитку. Ці 7-14 школярів живуть поруч тобто є сусідами.

2-й рівень: «Товариство» – це об'єднання 3-4 «братсестр», що живуть поряд.

3-й рівень: «Співдружність», яка об'єднує 3-5 найближчих «товариств».

4-й рівень: «Союз» – це об'єднання з 2 і більше «співдружностей».

І нарешті, 5-й рівень: «Школа», яка складається з 2 і більше «союзів».

Ці 5-ть рівнів об'єднань школярів, сформованих на засадах їх місця проживання, є **ДРУГОЮ загальною структурою НОВОЇ ШКОЛИ.**

Ці об'єднання школярів діють, як у середовищі за місцем проживання дітей і підлітків, так і безпосередньо у самій **НОВІЙ ШКОЛІ.**

Активну участь у роботі цих об'єднань приймають **батьки** школярів. Ця активність батьків має місце, як при роботі об'єднань у середовищі за місцем проживання, так і безпосередньо у самій школі.

Для цих об'єднань характерна **виключна доброзичливість і взаємотурбота** кожного про всіх і всіх про кожного, що взагалі притаманно всім міжособистісним стосункам у **НОВІЙ ШКОЛІ.**

ІХ. НОВА ШКОЛА – це ЄДИНИЙ, ЦІЛІСНИЙ УНІВЕРСАЛЬНИЙ ЗАКЛАД для дітей і підлітків всіх вікових категорій

Давайте повернемося до першої загальної структури **НОВОЇ ШКОЛИ.**

Кожна **НОВА ШКОЛА** має точно встановлений для неї мікрорайон, тобто зону її відповідальності.

НОВА ШКОЛА відповідає за **всіх дітей**, що проживають в її мікрорайоні, включаючи дітей, які перебувають у процесі внутрішньоутробного розвитку.

Школа РОЗВИТКУ	1-а частина ШКОЛИ	Діти - 0 - 2-3 років	Центр планування сім'ї
			Центр супроводження вагітних
			Центр раннього розвитку
Школа ВИХОВАННЯ і ОСВІТИ	2-а частина ШКОЛИ	Діти 2-3 - 8-10 років	"Однорівневі" групи Різновікові мікрогрупи
Школа САМОВДОСКО- НАЛЕННЯ	3-я частина ШКОЛИ	Діти 8-10 - 14-18 років	Різновікове середовище із школярів середнього й старшого віку

Всі три частини школи (її перша структура) **нерозривно пов'язані між собою**, а саме:

- спільним управлінням;
- єдиним педагогічним колективом, всі члени якого періодично працюють у всіх трьох частинах школи;
- спільною «Комплексною психологічною службою» («Компасом»);
- спільною матеріальною базою;
- систематичною участю дітей і підлітків «Школи самовдосконалення» в роботі з дітьми «Школи розвитку» і «Школи виховання та освіти»;
- єдиною п'ятирівневою системою різновікових колективів за місцем проживання;
- спільним для всіх 3-х частин школи «Кодексом норм шкільного життя»;
- спільною системою безперервного супроводження кожної дитини через всі три частини школи;
- систематичною «перехресною» участю батьків у роботі всіх трьох шкіл тощо.

Х. «Школа РОЗВИТКУ»

«Школа РОЗВИТКУ» - це перша з трьох частин НОВОЇ ШКОЛИ. Вона здійснює цілеспрямований різнобічний розвиток дітей до 2-3 років, включаючи дітей, що перебувають у процесі внутрішньоутробного зростання.

Саме в ці **перші роки життя** дитини її можна **найбільш повноцінно РОЗВИНУТИ**, тобто удосконалити її ВРОДЖЕНІ інтелектуальні, емоційні, фізіологічні, фізичні якості, властивості, здібності.

У Матриці ТрейЛі це клітинки «**1А, 1В, 1С, 1D**» та «**2А, 2В, 2С, 2D**»

Окрім того, від рівня РОЗВИНУТОСТІ дітей у ці перші місяці та роки їх життя напряду залежить ефективність їх ВИХОВАННЯ і ОСВІТИ у майбутньому.

Від зародження дитини і на всіх наступних етапах становлення її особистості, НОВА ШКОЛА, всі три її частини, безперервно і різнобічно співпрацюють з її БАТЬКАМИ.

«**Центр супроводження вагітних**» та «**Центр раннього розвитку**» працюють **повний день** без перерв і вихідних днів.

Батьки з дітьми можуть приходити сюди **щодня на необмежений час**.

Тут вони одержують допомогу від самих різних фахівців – педагогів, психологів, фізіологів, ігротехніків, медиків тощо.

Крім того, батьки тут спілкуються, обмінюються досвідом, надають один одному допомогу.

Їм в цих центрах систематично допомагають діти та підлітки із «Школи самовдосконалення» та «Школи виховання і освіти», із їх «братсестро», «товариства», «співдружності», «союзу».

ХІ. «Школа ВИХОВАННЯ та ОСВІТИ» і «однорівневі» групи.

«Школа ВИХОВАННЯ та ОСВІТИ» – це ДРУГА частина з трьох частин НОВОЇ ШКОЛИ. Тут діти від 2-3 років до 8-10 років проводять значну частину дня (першу половину дня) в умовах «ОДНОРІВНЕВИХ» груп. У таких «однорівневих» групах об'єднані діти, які знаходяться на одній і тій самій «сходинці розвитку».

Як тільки дитина в «однорівневій» групі опановує свій поточний «Щоденник успіхів», вона відразу переводиться в наступну «однорівневу» групу.

Такі переходи дітей здійснюються ІНДИВІДУАЛЬНО, а не групою, і в будь-який день року.

В одній «однорівневій» групі можуть знаходитись діти з суттєвою різницею у віці.

У роботі кожної «однорівневої» групи приймають участь:

- не менше двох постійних педагогів,
- старші школярі зі «Школи САМОВДОСКОНАЛЕННЯ», які за спеціальними графіками систематично допомагають педагогам «Школи ВИХОВАННЯ і ОСВІТИ»;
- спеціалісти з різноманітних розвивальних, виховних і освітніх практик, у тому числі запрошені фахівці, включаючи спеціалістів з інших шкіл, які на систематичній основі співпрацюють з багатьма НОВИМИ ШКОЛАМИ;
- шкільні й запрошені фахівці

- представники «Компасу»,
- індивідуальні педагоги-психологи – тьютори, що безперервно супроводжують кожну дитину й її батьків, починаючи з «Центра планування сім'ї» і до закінчення школи, і які з певною **періодичністю** відвідують своїх підопічних у школі з конкретними індивідуальними і груповими практикумами і тренінгами;
- більшість батьків;
- різноманітні волонтери, мешканці мікрорайону **НОВОЇ ШКОЛИ**, у тому числі випускники школи попередніх років.

Щодня на певний час дітей з «однорівневих» груп об'єднують в **РІЗНОВІКОВІ МІКРОГРУПИ** з 3-7 дітей. Тут у процесі спільної діяльності більш старші діти допомагають свої молодшим товаришам опанувати певні види діяльності. В роботі мікрогруп активну участь також приймають старші школярі із «Школи самовдосконалення» і батьки дітей.

ХІІ. «Школа ВИХОВАННЯ та ОСВІТИ» – робота в парах та «різноманітні» мікрогрупи.

Однією з основних форм роботи дітей в «однорівневих» групах є **РОБОТА у ПАРАХ**, яка проходить у формі **спеціальної рольової гри «Учитель – учень, учень – учитель»**. Ця гра має досить складний алгоритм роботи, але надзвичайно ефективна. Протягом дня кожна дитина, як правило, встигає попрацювати у парі з кожним своїм товаришем із своєї «однорівневої» групи.

Ще дуже важливий елемент роботи «Школи ВИХОВАННЯ і ОСВІТИ» – це «різноманітні» або різноманітні **МІКРОГРУПИ**. Щодня діти з усіх «однорівневих» груп на певний час розподіляються на такі **різноманітні МІКРОГРУПИ** по 3-7 дітей у кожній. Тут більш дорослі діти допомагають своїм молодшим товаришам у роботі над різноманітними завданнями.

До роботи мікрогруп постійно долучаються як дорослі (батьки, волонтери, різноманітні фахівці), так і старші школярі, які систематично або періодично працюють з «однорівневими» групами.

Крім **роботи у парах і роботи у мікрогрупах**, «Школа ВИХОВАННЯ і ОСВІТИ» активно використовує всі **ШІСТЬ ФОРМ** роботи школярів, які характерні для **НОВОЇ ШКОЛИ**. Про ці **ШІСТЬ ФОРМ** роботи йтиметься в одній із наступних статей.

ХІІІ. «Школа ВИХОВАННЯ і ОСВІТИ» – друга половина дня та перехідна «сходишка розвитку».

У **2-й половині дня**, яка називається «**Клубним часом**», більш дорослі діти «Школи ВИХОВАННЯ та ОСВІТИ» разом зі своїми старшими товаришами зі «Школи **САМОВДОСКОНАЛЕННЯ**» беруть участь у роботі **найрізноманітніших об'єднань**: студій, лабораторій, секцій, лекторіїв, майстер-класів, технічних майстерень, тренінгів, практикумів, бригад і таке інше.

Для наймолодших дітей «Школи ВИХОВАННЯ і ОСВІТИ» за допомогою старших

школярів в цей час організовується **різноманітна** конструкторська, образотворча, ігрова діяльність, **проводяться** різні театральні вистави, свята, концерти, танцювальні розваги, виставки тощо.

На момент «підйому» учня «Школи ВИХОВАННЯ і ОСВІТИ» на перехідну або «межову» «сходику» до «Школи САМОВДОСКОНАЛЕННЯ» у нього вже міцно сформовані основні моральні якості, поведінкові реакції, навички **самоорганізації**, необхідні вміння самостійно здобувати знання, комунікативні навички тощо. Все це закладено у «Щоденниках успіхів» відповідних «сходинок розвитку». Увесь обсяг норм і критеріїв, який визначений у «Щоденниках успіхів», формується у дітей «Школи виховання і освіти» як за допомогою спеціальних практикумів, занять, тренінгів, так і самою системою організації життя дітей в «Школі виховання і освіти» і **НОВОЇ ШКОЛИ** в цілому.

XIV. «Школа САМОВДОСКОНАЛЕННЯ» як місце різнобічного саморозвитку, самовиховання і самоосвіти школярів.

У «Школі РОЗВИТКУ» – за «підйом» дітей по «сходинам розвитку» відповідають **БАТЬКИ**, яким на постійній основі допомагають педагоги, психологи, учні «Школи самовдосконалення» і «Школи виховання і освіти», тьютори, волонтери, лікарі, інші фахівці.

У «Школі ВИХОВАННЯ і ОСВІТИ» за «підйом» дітей по «сходинам розвитку» відповідають **ПЕДАГОГИ**, яким постійно допомагають батьки, психологи, старші школярі, тьютори, тренери з формування комунікативних навичок, тренери з розвитку пізнавальних здібностей, тренери з формування навичок самоорганізації, інші фахівці, волонтери.

У «Школі САМОВДОСКОНАЛЕННЯ» за «підйом» школяра по «сходинам розвитку» відповідає **САМ ШКОЛЯР**.

Йому в цьому надають постійну допомогу **шкільні товариші, психологи, педагоги, тьютори, батьки** (у тому числі батьки інших школярів), **різноманітні фахівці з поза меж школи**, запрошені школою.

Як саме організоване життя вихованців у «Школі САМОВДОСКОНАЛЕННЯ» Ви зможете дізнатися з наступних статей, а більш докладно – за допомогою моєї книжки «Школа, которая изменит мир».

XV. НОВА ШКОЛА – це РІЗНОВІКОВЕ дитячо-підліткове середовище, це постійна комунікація й співпраця дітей самого різного віку

Різновікове, або ще можна сказати **природне** дитяче середовище, яке забезпечує постійну взаємодію школярів самого різного віку – є фундаментальною особливістю системи ТрейЛі, є одною з головних засад **НОВОЇ ШКОЛИ**.

«Школа ВИХОВАННЯ і ОСВІТИ», а це діти від 2-3 до 8-10 років, щодня на певний час переходять із своїх «однорівневих» груп в **РІЗНОВІКОВІ МІКРОГРУПИ** з **3-7** дітей. В цих мікрогрупах більш дорослі діти допомагають свої молодшим друзям, що є найефективнішим засобом навчання і виховання, як молодших, так і більш старших дітей. Хоча і «однорівневі» групи нерідко складаються з дітей, які можуть мати суттєву різницю у віці.

«Школа САМОВДОСКОНАЛЕННЯ» – це постійно РІЗНОВІКОВЕ дитячо-підліткове середовище, яке складається зі школярів від 8-10 років до 14-18 років. Кожен учень цієї 3-ї частини НОВОЇ ШКОЛИ протягом дня працює в самих різних об'єднаннях, групах і мікрогрупах, які є, як правило, різновіковими.

Крім того, вихованці «Школи САМОВДОСКОНАЛЕННЯ» систематично, за спеціальним графіком і за власною ініціативою, допомагають педагогам і батькам у роботі «Школи ВИХОВАННЯ і ОСВІТИ» і «Школи РОЗВИТКУ».

До того ж, як я вже зазначав, учні «Школи САМОВДОСКОНАЛЕННЯ» і «Школи ВИХОВАННЯ і ОСВІТИ» щодня разом приймають участь у різноманітних видах діяльності у «Клубний час» – у ДРУГІЙ половині дня.

Нагадую також про п'ять рівнів різновікових об'єднань дітей і підлітків, які утворені на засадах їх місця проживання, але які діють, головним чином, безпосередньо в умовах НОВОЇ ШКОЛИ.

XVI. ШІСТЬ ФОРМ або шість способів участі школярів в різноманітних видах ДІЯЛЬНОСТІ

У НОВІЙ ШКОЛІ (в системі ТрейЛі) участь школярів у тій чи іншій діяльності в той чи інший час може здійснюватися за допомогою одного з **шести способів, шести форм**:

I. Самостійно

II. У парі з товаришем

III. Індивідуально з інструктором (школярем-інструктором, педагогом, татом чи мамою, запрошеним фахівцем або виконання ролі інструктора самим школярем)

IV. У мікрогрупі з 3-7 школярів

V. У групі (більше 7-8 людей)

VI. Масовий захід

Кожен вихованець «Школи САМОВДОСКОНАЛЕННЯ» щодня вирішує сам, якою діяльністю і в якій формі він буде сьогодні займатися.

Кожна з цих шести форм у НОВІЙ ШКОЛІ має цілий ряд **важливих особливостей**, про які Ви можете прочитати в моїй книзі «Школа, которая изменит мир»

XVII. ЧОТИРНАДЦЯТЬ видів ДІЯЛЬНОСТІ школярів

В системі ТрейЛі виокремлено **14-ть** видів діяльності, виходячи з їх ЗМІСТУ, ще можна сказати за їх направленістю:

- 1) Інтелектуально-розвивальна діяльність
- 2) Інформаційно-підготовча діяльність
- 3) Особистісно-внутрішня діяльність
- 4) Оздоровчо-відновлювальна діяльність
- 5) Піклувальна діяльність
- 6) Інформаційно-пізнавальна, освітня діяльність
- 7) Дослідницька діяльність

- 8) Художньо-творча діяльність
- 9) Екскурсійно-туристична діяльність
- 10) Суспільно-корисна діяльність, праця
- 11) Комунікативно-тренінгова діяльність
- 12) Комунікативно-вільна діяльність
- 13) Суб'єктно-значима діяльність
- 14) Фізіологічно обумовлена діяльність

Організація якомога більш **різноманітної діяльності** – це найважливіша умова в реалізації **НОВОЮ ШКОЛОЮ** своїх цілей і задач. Завдяки цьому кожен школяр у **НОВІЙ ШКОЛІ** одержує **реальну** можливість:

- різнобічно себе **пізнати**;
- різнобічно себе **розвинути, виховати, просвітити**;
- різнобічно себе **реалізувати**, в своїх власних інтересах і в інтересах оточуючих його людей.

Кожен учень «Школи **САМОВДОСКОНАЛЕННЯ**» має право **цілком самостійно** обирати:

- «чим?»,
- «в якому обсязі?»,
- «коли?»,
- «як довго?»,
- «де?»,
- «з ким?» він буде займатися.

Давайте стисло розглянемо кожен з 14-ти видів діяльності.

XVIII. 1-й вид діяльності. Інтелектуально-розвивальна діяльність

Ця діяльність полягає у виконанні школярами **спеціальних тренінгових завдань** з розвитку у них:

- ♦ **уваги, пам'яті, сприйняття, різних видів мислення, уяви, мовлення, волі, емоційної сфери**;
- ♦ **навичок постійного контролю й точного сприйняття часу** (формування «безупинного внутрішнього годинника») протягом усього дня;
- ♦ **гармонізації роботи обох півкуль мозку**;
- ♦ **творчого мислення й творчої уяви**;
- ♦ **уміння пристосовуватися й адаптуватися до різних життєвих умов та обставин**;
- ♦ **здатності швидко та якісно опановувати різні види діяльності**.

Розвиток цих пізнавальних процесів або ще можна сказати базових здібностей носить **ЦІЛЕСПРЯМОВАНИЙ** характер. Мінімальні норми розвитку цих здібностей чітко визначені для кожної «сходинок розвитку» (клітинки «**2А, 2В, 2С, 2D**» Матриці ТрейЛі) і їх рівень постійно **ДІАГНОСТУЮТЬСЯ** у школярів.

XIX. 2-й вид діяльності. Інформаційно-підготовча діяльність

Це цілеспрямована навчальна діяльність для формування у школярів навичок і умінь:

- **здобувати інформацію,**
- **обробляти і зберігати інформацію,**
- **передавати інформацію,**
- **використовувати інформацію .**

Це десятки и десятки навичок і умінь, які дозволяють школярам надзвичайно ефективно **самостійно** здобувати знання з різних джерел: **текстових, усних, відео, аудіо**. Особливо важливі тут уміння і навички визначені у клітинці «D4» Матриці ТрейЛі. За допомогою спеціальної системи вправ діти вже в «Школі виховання і освіти» досягають в цьому напрямку значних результатів, а потім продовжують покращувати їх в «Школі самовдосконалення».

Кожен випускник школи міцно і на високому рівні володіє:

- ◆ навичками **ШВИДКОЧИТАННЯ** (зі швидкістю **понад 800** слів за хвилину та з якістю усвідомлення та засвоєння тексту **понад 80-90%**);
- ◆ навичками чіткого та швидкого виділення **ключових слів** у текстах;
- ◆ навичками чіткого та швидкого виділення **головних та другорядних думок** у текстах;
- ◆ умінням **структурувати тексти**, ділити їх на змістові, асоціативні та логічні блоки, складати до них плани різних типів;
- ◆ умінням **«згортати» тексти** у вигляді опорних схем, карт, планів, конспектів, малюнків тощо, а в подальшому послідовно **«розгортати» їх**;
- ◆ навичками **швидкописання та швидкодруку**, які постійно вдосконалюються;
- ◆ умінням давати короткі й розгорнуті **визначення щодо слів, термінів, понять**;
- ◆ навичками **швидко та якісно засвоювати нову інформацію**, перетворюючи її на яскраві та різноманітні асоціативні образи;
- ◆ умінням швидко й надійно **«прив'язувати» нову інформацію** до попередньо отриманих знань;
- ◆ умінням **чітко розуміти усне мовлення** (співрозмовника), структурувати почуту інформацію, виділяти основну думку, розрізняти нову інформацію від уже відомої, уявляти повідомлення співрозмовника у вигляді асоціативних та логічних ланцюжків;
- ◆ умінням **помічати й розуміти інтонацію, міміку, жестикуляцію** мовців;
- ◆ умінням формулювати **чіткі питання**, а у разі потреби вибудовувати **«міцний» ланцюжок питань**;
- ◆ умінням **фіксувати отримані в результаті розмови нові знання** у вигляді конспекту (плану, схеми чи опорних слів) або у вигляді записів-узагальнень;
- ◆ навичками **безсловесної комунікації** – мімікою, жестикуляцією;
- ◆ навичками **підготовки до усного виступу чи розмови**, зокрема складання планів різних типів;
- ◆ навичками підготовки та проведення **презентацій** різних видів;
- ◆ умінням готувати **публічні доповіді** та виступати з ними перед аудиторією;

◆ навичками **виразного мовлення** та **чіткої артикуляції**, використання широкого діапазону темпоритму й сили звучання голосу, управління інтонаціями, виділення голосом ключових слів та словосполучень.

Всі ці норми точно встановлені у відповідних «Щоденниках успіхів» і не менш точно діагностуються.

XX. 3-й вид діяльності. Особистісно-внутрішня діяльність

Особистісно-внутрішня діяльність (клітинками «D1, D2, D3, D4» Матриці Трейлі) – це праця школяра «з самим собою». Вона спрямована на процеси:

- самоконтролю,
- самопізнання,
- самокорекції,
- саморегуляції,
- самоорганізації,
- самовдосконалення.

До цієї роботи школяра «з самим собою» відносяться:

- ранкове **планування** кожного свого дня зі спеціальним попереднім **аналізом** всіх справ, подій, епізодів, режимних моментів, що мають відбутися протягом дня;
- щоденний **аналіз** виконання свого плану на день і докладне пригадування, «**прокручування**» дня, що минув;
- ретельне **планування** на тиждень, місяць, рік за допомогою спеціальних алгоритмів;
- систематичний **аналізу всіх своїх планів** на тиждень, місяць, рік за допомогою спеціальних алгоритмів
- підготовка **чернетки плану** наступного дня, на основі аналізу пройдешнього дня, а також з урахуванням свого плану на тиждень і різних шкільних планів;
- багаторазовий **самоаналіз** своєї участі в різноманітних видах діяльності на засадах спеціальних алгоритмів і питальників,
- постійний **самоконтроль**, а також **аналіз та корекція** власних думок, почуттів та **емоцій** упродовж всього дня;
- «робота» зі своєю «скарбничкою» **радісних спогадів**;
- подумки і безпосереднє багаторазове **дарування** школярами один одному добрих щирих слів, думок, почуттів;
- кількаразове посилення подумки протягом дня **подяки** навколишньому світу – сонцю, повітрю, землі, воді, але передусім батькам, друзям, іншим людям;
- постійні практики посилення **думок-підтримок** і **думок-допомоги** всім, хто цього потребує;
- **усвідомлення свого вибору** – систематичні опитування себе перед здійсненням тієї чи іншої дії, діяльності, вчинку: «Що я роблю? Навіщо це мені треба? Які будуть наслідки?»;
- постійні **самозвіти** за результатами своєї участі в **різноманітних видах діяльності**, з використанням для таких самозвітів спеціальних **алгоритмів**;

- постійний **аналіз своїх дій та вчинків** (на рівні міцного умовного рефлексу);
- постійна робота над щодо втримування себе в межах **позитивно-емоційного світосприйняття** та **позитивного самоусвідомлення**, зокрема власних думок, шляхом використання різних прийомів та методів релаксації, самонавіювання, позитивного емоційно-образного моделювання, візуалізації;
- щоденні, щотижневі та щомісячні **самозвіти за спеціальним алгоритмом** щодо результатів своєї роботи у **вдосконаленні самого себе**, на основі спеціального **аналізу свого «Щоденника успіхів»**, результатів свого **САМОРОЗВИТКУ, САМОВИХОВАННЯ, САМООСВІТИ**.

Цій роботі «з самим собою» школярів цілеспрямовано навчають і привчають на всіх етапах їх зростання. Уже в «Школі РОЗВИТКУ» дітей навчають і привчають до всіх цих режимних моментів, ритуалів, процедур, практик за допомогою їх батьків. Це стосується навіть тих дітей, які ще знаходяться у процесі внутрішньоутробного розвитку.

Ця щоденна робота «з самим собою» поступово перетворюється в міцні умовні рефлекси у кожного школяра, стає його постійною звичкою, стає його внутрішньою потребою і виконується їм швидко, якісно, радісно.

Саме радісне сприйняття себе й навколишнього світу є переважним самовідчуттям школярів різного віку в **НОВІЙ ШКОЛІ**. Цьому в значній мірі сприяє і ця насичена робота кожного школяра «з самим собою».

Кожен **ВИПУСКНИК НОВОЇ ШКОЛИ** готовий до різнобічного та безперервного **САМОВДОСКОНАЛЕННЯ**. Це і є головною задачею **НОВОЇ ШКОЛИ**. Саме така готовність є основною умовою досягнення людиною життєвого **УСПІХУ** і **ЩАСТЯ** в демократичному суспільстві.

XXI. 4-й вид діяльності. Оздоровчо-відновлювальна діяльність

Оздоровчо-відновлювальна діяльність – це різноманітні тренінги, режимні моменти, процедури, практикуми школярів, спрямовані на:

- загальний **фізичний розвиток**;
- опанування уміннями і навичками по **контролю і підтриманню** свого здоров'я;
- систематичне **відновлення своєї активності і працездатності**.

Це, крім іншого, передбачає набуття школярами:

- ◆ **постійного самоконтролю** за своїм фізичним станом за допомогою різних методик;
- ◆ систематичного використання різноманітних **дихальних практик**;
- ◆ відновлення та вдосконалення своїх фізичних можливостей за допомогою спеціальних **фізичних вправ, асан**;
- ◆ **аутотренінгових, релаксаційних, медитативних практик** для підтримки та відновлення свого **робочого тону**;
- ◆ спеціальні навички контролю та корекції своїх індивідуально дібраних норм **режиму харчування та пиття**;
- ◆ використання безпечних прийомів **очищення організму**;

- ◆ оздоровчого спілкування з природою;
- ◆ використання лікарських рослин та інших природних елементів та ресурсів;
- ◆ використання водних процедур з метою загартування;
- ◆ використання різних видів та прийомів самомасажу.

Все, чому школярі тут мають навчитися, і що їм тут треба досягати в процесі переходу на кожен наступну «сходінку розвитку», детально визначено в їх «Щоденниках успіхів», відповідно до клітинок «**A1, B1, C1, D1**» Матриці ТрейЛі.

Нормою для вихованців НОВОЇ ШКОЛИ, особливо «Школи самовдосконалення», є багаторазове застосування протягом дня різних оздоровчо-відновлювальних навичок і вмінь. Для їх використання у школі обладнані спеціальні «кутки здоров'я». Все це дозволяє школярам відновлювати і підтримувати в активному, робочому стані свою **фізичну, інтелектуальну, емоційну сферу** протягом всього дня.

Крім педагогів, у «Школі самовдосконалення» діє **спеціальна система ШКОЛЯРІВ-ІНСТРУКТОРІВ**. Інструктор – це школяр, який більш ґрунтовно володіє тими чи іншими вміннями та навичками, і який допомагає своїм товаришам краще опанувати ці вміння і навички. Ця постійна допомога товаришам притаманна і для школярів-інструкторів з оздоровчо-відновлювальної діяльності.

Кожен **ВИПУСКНИК НОВОЇ ШКОЛИ** володіє комплексом умінь, навичок, знань, якостей, необхідних для свого безперервного **ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ**, підтримання свого **ЗДОРОВ'Я** і постійної **ПРАЦЕЗДАТНОСТІ**.

XXII. 5-й вид діяльності. Піклувальна діяльність

Піклувальна діяльність – це **допомога старших школярів молодшим**. Цією допомогою просякнута робота всіх 3-х підрозділів НОВОЇ ШКОЛИ.

Саме турбота про інших на систематичній основі, є одним з головних чинників, за допомогою якого вихованці НОВОЇ ШКОЛИ набувають високої **МОРАЛЬНОСТІ**, сформованості найважливіших поведінкових реакцій, життєвих цінностей та переконань на рівні, не нижчому за встановлені норми (клітинки «**3A, 3B, 3C, 3D**» Матриці ТрейЛі).

ДОБРОТА, ГОТОВНІСТЬ СЛУЖИТИ ЛЮДЯМ – особистісні якості учнів НОВОЇ ШКОЛИ, що формуються за допомогою спеціальних тренінгів, але головним чином системою організації самого життя у школі, де всі діти постійно і різнобічно співпрацюють, допомагають один одному, де старші діти піклуються про молодших.

Кожен ВИПУСКНИК НОВОЇ ШКОЛИ володіє навичками та вміннями, необхідними йому для повноцінного виконання в майбутньому **БАТЬКІВСЬКОЇ ФУНКЦІЇ**. Це досягається передусім завдяки систематичному піклуванню старших дітей про молодших в умовах **різновікового дитячого середовища** НОВОЇ ШКОЛИ, а також шляхом спеціальних психолого-педагогічних тренінгів та особливих форм співпраці школи з сім'ями своїх вихованців. Нагадаю, що ця співпраця з батьками майбутнього школяра починається ще до його зачаття у «Центрі планування сім'ї», а потім продовжується в «Центрі супроводження вагітностей», «Центрі раннього розвитку», у «Школі виховання і освіти» і в дещо інших формах продовжується і в «Школі самовдосконалення».

XXIII. 6-й вид діяльності. Інформаційно-пізнавальна, освітня діяльність

Цю діяльність ще можна назвати репродуктивно-пізнавальною, оскільки вона полягає у засвоєнні школярами знань, інформації, яка вже відома людству.

Все, що відноситься до інформації, до знань знаходиться в клітинках Матриці Трейлі з цифрою «4» – «A4, B4, C4, D4». Частина (але **тільки частину!**) цих клітинок займає і та інформація, яку сьогодні називають «ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЮ». (Більшість інформації, яку школяр опановує за роки перебування у школі носить індивідуальний характер, обирається і засвоюється з його власної ініціативи.)

ЗАГАЛЬНА ОСВІТА в **НОВІЙ ШКОЛІ** складається всього з двох навчальних предметів: «**Мовознавства**» і «**Всесвітньої історії**».

«**МОВОЗНАВСТВО**» включає в себе рідну мову і одну чи дві іноземні мови, які вивчаються в **цілковитому взаємозв'язку, як один навчальний предмет, на основі єдиного, спільного підручника:**

- ◆ Рідна мова
- ◆ Іноземні мови

Такий підхід до опанування мовами, крім швидкості й якості їх засвоєння, набагато більше сприяє **розвитку інтелектуальних здібностей** учнів.

«**ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ**» складається з **5-ти курсів, які максимально інтегровані, синтезовані між собою:**

- ◆ «Історія науки»
- ◆ «Історія техніки»
- ◆ «Історія соціально-економічних перетворень»
- ◆ «Історія релігій і філософій»
- ◆ «Історія мистецтв»

В рамках «Всесвітньої історії» школярі опановують зокрема:

— **ОСНОВИ НАУК** – математику, фізику, хімію, біологію, географію тощо (в історичній послідовності засвоєння людством цих знань, з усвідомленням їхньої взаємодії та взаємовпливу);

— **ЗНАННЯ ПРО ЛЮДИНУ** – психологію, фізіологію, анатомію, антропологію, основи медицини, етику, соціологію, ергономіку тощо (дисципліни, що дають можливість учням **свідомо** удосконалюватися в певних напрямках);

— «**ГАЛЕРЕЮ ВИДАТНИХ ОСОБИСТОСТЕЙ**» – вивчення біографій видатних представників різних сфер людської діяльності всіх часів та народів, які зробили вагомий внесок у розвиток людства;

— «**ГАЛЕРЕЮ ВИДАТНИХ ВІДКРИТТІВ**»;

— «**ГАЛЕРЕЮ ВИДАТНИХ ПОДІЙ**»;

— «**ГАЛЕРЕЮ ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ**».

Водночас будь-яку з наук, будь-яку сферу людських знань кожен вихованець **НОВОЇ ШКОЛИ** може вивчати для себе в необмеженому обсязі. Для цього **НОВА ШКОЛА** створює йому всі умови.

Така структура «ЗАГАЛЬНОЇ ОСВІТИ» дає можливість скоротити обсяг інформації, що відноситься до загальноосвітньої підготовки. Скоротити її до **мінімальних, але достатніх обсягів**.

Але найголовніше, такий історико-інтегративний зміст загальної освіти формує у свідомості кожного школяра **ЦІЛІСНУ КАРТИНУ СВІТУ**. Це дає йому можливість розуміти і об'єктивно оцінювати всі події і процеси, що відбуваються в сучасному світі і безпосередньо навколо нього.

Всі ті норми и критерії, які визначаються клітинками з цифрою «4» в Матриці ТрейЛі (клітинки «**A4, B4, C4, D4**»), у «Щоденниках успіхів» представлені у вигляді навчальних програм, поділених на кілька частин. Кожна така частина називається «**КРОК**».

Для кожного «кроку» школяр одержує «**КОМПЛЕКСНИЙ ТЕМАТИЧНИЙ ПОСІБНИК**» («**КатаПульту**»). За допомогою «Катапульти» він може швидко і якісно засвоїти матеріали «кроку» з мінімальними витратами часу. До того ж кожен учень «Школи самовдосконалення» міцно володіє різноманітними навичками і уміннями щодо роботи з інформацією, у нього чудово розвинуті пізнавальні процеси – увага, пам'ять, сприйняття, мислення, уява, мовлення (і усне, і письмове). – Все це дозволяє кожному школяру засвоювати всі необхідні знання і якісно, і швидко.

Якість свого засвоєння кожного пізнавального «кроку» школяр **ОЦІНЮЄ САМ**. Для цього в кінці «Катапульти» він бере контрольні завдання для **самоперевірки і самооцінювання**. Ніким іншим знання учня у **НОВІЙ ШКОЛІ** не оцінюються, крім нього самого!

XXIV. 7-й вид діяльності. Дослідницька діяльність

НОВА ШКОЛА надає можливість школярам приймати участь у самих різноманітних дослідницьких пошуках.

Це можуть бути досліди різного рівня складності та обсягів. Вони можуть проводитися на базі школи. Деякі досліди частково або повністю проходять в спеціальних лабораторіях, майстернях або цехах конкретних наукових установ, вузів, підприємств, в дослідницьких експедиціях.

У другій половині дня в «Клубному часі» діють багаточисельні науково-дослідницькі та винахідницькі об'єднання школярів. Разом зі школярами у роботі цих об'єднань приймають участь педагоги, батьки, а також спеціально запрошені фахівці і науковці.

Переважна більшість цих дослідів має практичне або наукове значення і може здійснюватися за відповідною домовленістю з конкретними організаціями.

XXV. 8-й вид діяльності. Художньо-творча діяльність

Художньо-творча діяльність – це процес оволодіння школярами конкретними видами мистецтв (класичними або прикладними), а також процес самої творчості на засадах цієї діяльності.

У другій половині дня в «Клубний час» школярі мають можливість або просто

знайомитися з різними видами мистецтв, у тому числі практично, або займатися поглиблено з класичними або прикладними мистецтвами в різноманітних студіях і майстернях.

XXVI. 9-й вид діяльності. Екскурсійно-туристична діяльність

У НОВІЙ ШКОЛІ цьому виду діяльності щорічно відводиться значна кількість часу. У школі чітко встановлені мінімально-достатні нормативи участі кожного школяра в екскурсійно-туристичній діяльності.

Ця діяльність включає в себе три самостійні напрямки:

Перший. Різноманітні екскурсії, туристичні походи, поїздки, мандрівки.

Другий. Щорічні кількаразові перебування школярів на турбазах, у таборах серед природи, які організуються НОВИМИ ШКОЛАМИ, де відпочинок поєднанню з розвитком, вихованням і освітою, згідно з «Щоденниками успіхів» школярів.

Третій. Систематичні тимчасові обміни школярами і педагогами між НОВИМИ ШКОЛАМИ.

XXVII. 10-й вид діяльності. Суспільно-корисна (праця) діяльність

Періодично або постійно школярі можуть брати участь в різноманітних видах обслуговуючої і виробничої праці, а також в певних науково-дослідницьких, конструкторських, проектних роботах, які є суспільно-корисними і які можуть бути організовані при школі або на території її мікрорайону, або на базі певних підприємств, установ чи закладів.

XXVIII. 11-й вид діяльності. Комунікативно-тренінгова діяльність

У процесі цієї діяльності у школярів цілеспрямовано формуються різноманітні комунікативні навички, якості, властивості, поведінкові реакції, які визначені клітинками «В1, В2, В3, В4» Матриці ТрейЛі і містяться в «Щоденниках успіхів». При підйомах дітей зі «сходинки» на «сходинку» всі ці норми **точно діагностуються**.

Формуються ці якості спілкування у школярів на різноманітних тренінгах, практикумах, які проходять у формі роботи в парах, в мікрогрупах, а також на індивідуальних заняттях з інструкторами-школярами і педагогами. І починається цей процес уже в дородовий період життя дитини в «Школі розвитку» на засадах спеціальних вправ і особливих форм роботи з вагітною жінкою, з всією її родиною, і потім цей процес безперервно продовжується з поступовим збільшенням інтенсивності, формуючи у школярів:

- стійку налаштованість на **спілкування як на радість**, бажання (і навіть потребу) допомагати іншим людям;
- готовність **приймати іншу людину такою, якою вона є**;
- здатність **ставитися до інших**, як до себе самого;
- вміння **слухати і глибоко розуміти усне мовлення** іншої людини, включаючи її міміку, жестикуляцію;

- здібності до емпатії;
- якісне володіння **риторикою**, умінням стисло та точно висловлювати свої думки, бажання, почуття, використовуючи для цього оптимальну побудову речень, міміку, жестикуляцію, інтонації, паузи;
- уміння детально планувати та **готувати свої публічні виступи**;
- навички систематичного **аналізу своєї взаємодії** з іншими людьми;
- високий рівень **соціальної активності та ініціативності**;
- усі якості та навички як **ЛІДЕРА-організатора**, так і **підлеглого-ВИКОНАВЦЯ**;
- звичку «дарувати» людям позитивні слова й думки.

Щоденне насичене і різнопланове спілкування дітей і підлітків у **НОВІЙ ШКОЛІ**, їх постійна, щоденна **співпраця і взаємодопомога**, найкращим чином закріплюють навички, якості, установки, поведінкові реакції, початок яких вони одержали на тренінгових заняттях.

XXIX. 12-й вид діяльності. Комунікативно-вільна діяльність

Це вільне спілкування школярів зі своїми товаришами або іншими учасниками шкільного життя. Таке спілкування може відбуватися без будь-якого приводу. Це спілкування заради самого спілкування. Це спілкування, яке викликає у школяра позитивні емоції, дає йому можливість для самовираження.

XXX. 13-й вид діяльності. Суб'єктно-значима діяльність

Для того чи іншого школяра якась конкретна діяльність має особливе значення. Такою суб'єктно-значимою діяльністю може бути:

- Один з 12-ти вище перерахованих видів діяльності, який викликає у конкретного школяра особливий інтерес, і для занять яким він вишукує додатковий час.
- Якийсь особливий вид діяльності, який не входить до вищеназваних видів, але якому школяр приділяє спеціальний час. Наприклад, збирання обгортки від цукерок або гра в шахи чи рендзю тощо.

XXXI. 14-й вид діяльності. Фізіологічно обумовлена діяльність

Зрозуміло, що протягом шкільного дня кожна дитина і підліток харчуються, відвідують туалет, миють руки. У сукупності на це щодня витрачається немало часу, тому це і виокремлено в самостійний вид діяльності.

XXXII. Змінюючи вид діяльність,

школяр змінює й форму участі в ній, і партнерів

Вихованці «Школи САМОВДОСКОНАЛЕННЯ», змінюючи вид діяльності, зазвичай змінюють і партнерів, і форму своєї участі в новому виді діяльності.

Наприклад. Школяр консультує товариша з якоїсь пізнавальної теми в якості інструктора, тобто відбувається індивідуальне заняття. Тривалість може бути різною – від 1

хвилини до 1 години. Потім цей же школяр включається у роботу мікрогрупи з відпрацювання якихось комунікативних навичок. Або долучається до дискусії в якійсь мікрогрупі з певних історичних питань, або переходить до самостійної роботи з вправами щодо покращення свого швидкочитання ... І таке інше.

XXXIII. ГОЛОВНИМ ОБ'ЄКТОМ ПІЗНАННЯ для кожного вихованця

«Школи самовдосконалення» є ЙОГО ВЛАСНА ОСОБИСТІТЬ

У НОВІЙ ШКОЛІ кожному вихованцю надаються всі можливості, щоб він найкращим чином:

- **ПІЗНАВ** самого себе,
- потім, найкращим чином **ВИХОВАВ, РОЗВИНУВ і ПРОСВІТИВ** себе,
- і, нарешті, найбільш повно **РЕАЛІЗУВАВ** себе, у своїх власних інтересах і в інтересах оточуючих його людей, суспільства в цілому.

Кожен вихованець «Школи самовдосконалення» протягом дня, тижня, місяця **постійно спостерігає за самим собою**.

Це різнобічне і постійне спостереження відбувається за спеціальною методологією. При цьому школяр контролює і **аналізує** результати своїх дій, вияви своїх настроїв, емоційних станів, відчуттів, інтересів, бажань, використовуючи для цього спеціальні **алгоритми** і свої значні знання з психології, а також спираючись на постійну допомогу «Компасу» і своїх товаришів.

Починаючи з певної «сходинки розвитку» кожен школяр створює за допомогою «Компасу» свій «Сферичний автопортрет особистості» і постійно уточнює його.

Ще задовго до закінчення школи кожен вихованець з максимальною точністю визначається щодо своєї майбутньої професії, а потім різнобічно розвиває в собі відповідні здібності, якості, властивості, які дозволять йому опанувати цю професію якнайкраще.

XXXIV. «КОДЕКС НОРМ ШКІЛЬНОГО ЖИТТЯ»

Все різноманітне життя НОВОЇ ШКОЛИ, все стосунки між його учасниками точно і детально регламентовані **«Кодексом норм шкільного життя»**.

«Кодекс норм шкільного життя» уявляє собою десятки положень, сотні різних норм, правил, що складає значну за обсягом книгу.

Ось, наприклад, деякі розділи «Кодексу»:

- Положення про головну ціль школи
- Положення про цілі, задачі та зміст діяльності школи
- Положення про три частини школи – «Школу розвитку», «Школу виховання і освіти», «Школу самовдосконалення»
- Положення про «Сходинки розвитку» і порядок переходу зі «сходинки» на «сходинку»
- Положення про «Щоденник успіхів»
- Положення про п'ять рівнів дитяче-підліткових об'єднань за місцем проживання

- Положення про «Комплексну психологічну службу» («Компас»)
- Положення про безперервне і всебічне вивчення кожним школярем своєї особистості
- Положення про планування школярами свого шкільного дня, тижня, місяця, року з систематичним аналізом і підведенням підсумків

- Положення про органи учнівського самоврядування
- Положення про школярів-інструкторів й їх об'єднання
- Положення про шість форм організації діяльності школярів
- Положення про чотирнадцять видів діяльності школярів
- Положення про організацію першої та другої частини шкільного дня
- Положення про права й обов'язки школярів на кожній «сходинці розвитку»
- Положення про постійну співпрацю з батьками школярів
- Положення про допомогу й турботу всіх про кожного, і кожного про всіх
- Положення про різнобічну допомогу випускникам школи і співпрацю з ними
- Положення про «Кодекс норм шкільного життя» тощо.

«Кодекс» – це один з елементів системи ТрейЛі, який перетворює НОВУ ШКОЛУ в організацію, яка себе постійно налаштовує на оптимальний режим роботи й безперервне самовдосконалення.

XXXV. «Школа САМОВДОСКОНАЛЕННЯ»

як «Правова ДИТЯЧО-ПІДЛІТКОВА РЕСПУБЛІКА»

«Школа САМОВДОСКОНАЛЕННЯ» – це «Правова Дитячо-Підліткова Республіка», де вся організація життя побудована на підлітковому САМОВРЯДУВАННІ, де органи **учнівського самоврядування** мають **реальні права і повноваження** щодо управління всіма процесами життя школи. Тут школярі дійсно управляють своєю школою, включаючи організаційно-адміністративні, фінансові, кадрові й інші питання, що чітко визначено у «Кодексі норм шкільного життя».

Структура органів учнівського самоврядування відповідає існуючому в демократичній державі балансу прав, обов'язків і повноважень між законодавчою, виконавчою і судовою гілками влади. І ці органи «гілки влади» діють у «Школі самовдосконалення».

XXXVI. РОЗШИРЕННЯ ПРАВ кожного школяра у процесі «підйому» його по «сходинкам розвитку»

Права вихованця «Школи самовдосконалення», у тому числі його права щодо участі у роботі в органах учнівського самоврядування, напряду залежать від «висоти» «сходинки розвитку», на якій він знаходиться.

Розширення різноманітних прав школяра при «підйомі» його на кожен наступну «сходинку розвитку», є надпотужним стимулом для його «роботи над собою».

XXXVII. ШВИДКА ТРАНСФОРМАЦІЯ шкільних ПРИМІЩЕНЬ і шкільних МЕБЛІВ

Значна частина приміщень НОВОЇ ШКОЛИ складається з великих залів, які можуть швидко перетворюватись в різну кількість менших за розмірами приміщень за допомогою пересувних стін-перегородок.

Меблі в цих приміщеннях теж швидко трансформуються. Тобто, легко і безпечно пересуваються за допомогою спеціальних пристроїв; швидко міняють свою форму і розміри або повністю складаються.

Вихованці «Школи самовдосконалення» легко и швидко справляються з перетворенням шкільного простору для організації в ньому найрізноманітніших видів діяльності. Особливо це стосується другої половини дня – «Клубного часу».

XXXVIII. ПОСТІЙНА і РІЗНОБІЧНА ДОПОМОГА ШКОЛЯРІВ ОДИН ОДНОМУ

Різноманітні й інтенсивні «різновікові», «одновікові» стосунки між всіма вихованцями НОВОЇ ШКОЛИ, їх постійна співпраця і взаємодопомога формують справжнє шкільне братерство, яке підтримує, допомагає і захищає кожного з них не тільки в шкільні роки, а і все подальше життя.

Ця готовність у школярів до виключно доброзичливих та турботливих стосунків починає формуватись вже в «Школі розвитку». Далі цей процес продовжується на спеціальних тренінгах в «Школі виховання і освіти». Але особливий вплив на формування цієї готовності у школярі має **сама організація життя** в НОВІЙ ШКОЛІ.

XXXIX. ЩОДЕННЕ ІНДИВІДУАЛЬНЕ ПЛАНУВАННЯ вихованцями НОВОЇ ШКОЛИ

Планування – це один з особливо важливих елементів в житті кожного школяра НОВОЇ ШКОЛИ, насамперед «Школи самовдосконалення». За формою і змістом їх планування дуже детальне і має багато важливих особливостей.

Це планування дає можливість кожному вихованцю «Школи самовдосконалення» організувати увесь свій день гранично продуктивно. Крім того, ця технологія планування дає кожному школяру найціннішу інформацію щодо пізнання своєї особистості, а також є надзвичайно ефективним засобом для роботи над собою, для свого різнобічно самовдосконалення.

До щоденного детального планування дітей починають привчати разом з батьками ще в «Школі розвитку». Опанування плануванням продовжується у «Школі виховання і освіти». А вже в «Школі самовдосконалення» учні готують собі дуже складні багатофункціональні плани на день, на тиждень, на місяць, на рік, роблячи це легко, швидко і якісно.

Більш докладно про планування вихованців НОВОЇ ШКОЛИ Ви можете прочитати в книзі Г.Р. Кандибура «Школа, которая изменит мир».

XL. ПОСТІЙНА ДОБРОЗИЧЛИВІСТЬ

у стосунках між всіма учасниками шкільного життя

Постійна й виняткова доброзичливість, взаємодопомога, турбота всіх про кожного і кожного про всіх є невід'ємною і найважливішою ознакою НОВОЇ ШКОЛИ.

Такі стосунки є результатом цілеспрямованих виховних тренінгів, практикумів, спеціальних режимних моментів і ритуалів, традицій, особливим стилем роботи педагогів, системою постійної турботи старших школярів про молодших, глибокою гуманізацією всього шкільного життя, де у центрі уваги особистість, індивідуальність кожної дитини, кожного школяра, де практично виключені всі чинники і обставини, що провокують школярів на прояв агресії, страхів, гордині.

XLІ. НОВА ШКОЛА – це місце, куди діти і підлітки БАЖАЮТЬ ходити щодня

НОВА ШКОЛА чітко й твердо визнає, що розвиток, виховання і освіта кожного школяра є його виключним ПРАВОМ, але ніяк не обов'язком.

А ось для себе НОВА ШКОЛА вважає **ОБОВ'ЯЗКОВИМ** організувати розвиток, виховання і освіту таким чином, щоб діти і підлітки **ХОТІЛИ, ПРАГНУЛИ** йти до школи, щоб шкільне життя було для кожного з них по-справжньому та постійно **ЦІКАВИМ, ЗАХОПЛЮЮЧИМ, РАДІСНИМ**.

І це забезпечується всією організацією життєдіяльності НОВОЇ ШКОЛИ.

XLІІ. ДІАГНОСТИКА та оцінювання школярами самих себе

Норми і критерії в «Щоденниках успіхів», які відносяться до **РОЗВИТКУ і ВИХОВАННЯ**, визначаються 12-ма клітинками (з 16-ти) Матриці Трейлі «**1А, 1В, 1С, 1D, 2А, 2В, 2С, 2D, 3А, 3В, 3С, 3D**». Ці норми і критерії **ДІАГНОСТУЮТЬСЯ** у кожного школяра «Комплексною психологічною службою» («Компасом»).

А ось норми і критерії, які встановлені у «Щоденниках успіхів» на основі 4-х нижніх клітинок Матриці Трейлі – «**4А, 4В, 4С, 4D**», відносяться до **ОСВІТИ** і **не діагностуються!** Цими нормами і критеріями є **ЗНАННЯ**, тобто, володіння певною інформацією.

У **НОВІЙ ШКОЛІ** наявність у школярів тих чи інших знань **ПЕДАГОГАМИ НЕ ОЦІНЮЄТЬСЯ!**

Але вихованці «Школи самовдосконалення» мають можливість оцінювати **СЕБЕ САМІ**, оцінювати якість своїх знань щодо того чи іншого «**кроку**», у тій чи іншій пізнавальній програмі. Оцінюють вони себе за допомогою контрольних завдань, до яких додаються чіткі критерії для більш точного самооцінювання. Ці завдання містяться в «**Катапультах**». Учні «Школи самовдосконалення» одержують «Катапульти» перед опануванням кожного пізнавального «**кроку**».

XLIII. ПОДІЛ ШКІЛЬНОГО ДНЯ на ДВІ ОСНОВНІ ЧАСТИНИ

У «Школі САМОВДОСКОНАЛЕННЯ» день поділяється на **1-у половину дня** або «**ЧАС САМООРГАНІЗАЦІЇ**», і на **2-у половину дня** або «**КЛУБНИЙ ЧАС**». В «Клубному часі», разом з учнями «Школи САМОВДОСКОНАЛЕННЯ», приймають участь і учні «Школи ВИХОВАННЯ і ОСВІТИ».

1-у половину дня або «**ЧАС САМООРГАНІЗАЦІЇ**» вихованці «Школи САМОВДОСКОНАЛЕННЯ» повністю використовують для роботи зі своїми «Щоденниками успіхів». Ця перша частина дня проходить в умовах різновікових учнівських об'єднань: в своїх «**братсестро**», «**товаристві**», «**співдружності**».

Тут слід згадати про шість форм або про **ШІСТЬ СПОСОБІВ** участі школярів у різних видах діяльності:

- I. Самостійна робота**
- II. У парі з товаришем**
- III. Індивідуально з інструктором**
- IV. У мікрогрупі з 3-7 школярів**
- V. У групі (більше 7-8 школярів)**
- VI. Масові заходи**

У «Часі самоорганізації» школярі використовують тільки **4-ри** форми роботи з 6-ти можливих. Це такі форми:

- I. Самостійна робота**
- II. У парі з товаришем**
- III. Індивідуально з інструктором –**
 - з школярем-інструктором,
 - з педагогом,
 - з запрошеним фахівцем,
 - з кимось із присутніх батьків (скоріше за все, це батько чи мати іншого школяра), сам школяр у якості інструктора

IV. У мікрогрупі з 3-7 школярів

У «Школі ВИХОВАННЯ і ОСВІТИ» **1-а половина дня** проходить:

– в «однорівневих» групах (більшу частину 1-ої половини дня)

– і в різновікових або, ще можна сказати, «різномісних» мікрогрупах, які формуються з дітей різних «однорівневих» груп.

У «Школі ВИХОВАННЯ і ОСВІТИ» разом з чотирма формами, що я назвав вище, використовується і п'ята форма роботи дітей:

V. У групі (більше 7-8 школярів)

2-а половина дня або «**КЛУБНИЙ ЧАС**» – це участь дітей в найрізноманітніших видах діяльності. Діяльність дітей у «Клубний час» може бути і НЕ пов'язаною зі змістом «Щоденників успіхів».

У цей час можуть використовуватися всі 6-ть форм роботи, включаючи:

VI. Масові заходи

У «Клубний час» на добровільних засадах працюють найрізноманітніші об'єднання школярів: науково-дослідницькі лабораторії, студії з класичних і прикладних видів мистецтв; різні тренінгові групи, конструкторські та винахідницькі майстерні, майстерні виробничі, майстерні проектні, ремонтні майстерні; різноманітні факультативи, екскурсійні групи, трудові бригади, дискусійні клуби, всілякі майстер-класи, групи «мозкового штурму», спортивні секції, концертні групи, різноманітні практикуми, театральні групи; гуртки з різних настільних ігор, з виготовлення і розв'язання головоломок; кіностудії тощо.

У «Клубний час» можуть відбуватися концерти, виставки, свята (у тому числі «Свята без поводу»), театральні вистави (в том числі вистави «Театру всіх мистецтв» і «Театру всіх наук»), творчі звіти різних колективів, груп й окремих школярів, педагогів, батьків; різноманітні фестивалі, семінари, ярмарки, трудові «десанти», «десанти»-турботи, засідання об'єднань інструкторів, засідання органів учнівського самоврядування, презентації найрізноманітніших проектів, конференції (звітні і наукові), «прес»-конференції, дискусійні зустрічі, «круглі столи», лекторії, можуть проводитися різноманітні консультації тощо.

Як вже було зазначено, у «Клубному часі» приймають участь діти «Школи виховання і освіти». Для наймолодших дітей «Школи виховання і освіти» старші школярі організують різноманітну ігрову діяльність, концерти за участю і старших, і наймолодших школярів, театральні вистави, свята, читання казок (у тому числі, написаних самими школярами) тощо.

Той чи інший школяр у «Клубний час» за бажанням може займатися будь-якою діяльністю **ПОГЛИБЛЕНО**: музикою, науково-дослідною, технічно-конструкторською, образотворчою діяльністю тощо.

XLIV. РІЗНОМАНІТНА і НАСІЧЕНА ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

Кожен день вихованця **НОВОЇ ШКОЛИ** – це постійні «зустрічі» з всілякими видами творчої діяльності.

Школярі систематично приймають участь у створенні найрізноманітніших творчих проектів, виконують творчі завдання, розв'язують творчі задачі, грають у творчі ігри тощо.

Слід зазначити, що творчі задачі, творчі завдання, на відміну від традиційних навчальних задач і завдань у класно-урочній школі, **НЕ МАЮТЬ однозначної відповіді**.

Наприклад, таке творче завдання у вигляді питання: «Що може робити автомобіль?» Можливі відповіді: їхати, перевозити, стояти, мокнути, мерзнути, ремонтуватися, посміхатися (на сонці), гарчати тощо. Тобто, велика кількість варіантів відповідей і всіх їх можна вважати вірними.

До таких завдань і задач учні намагаються напрацювати якомога **більше варіантів** рішень, якомога **швидше** це зробити. Вони намагаються, щоб ці варіанти були якомога **більш різноманітними**, і щоб серед них було якомога більше **оригінальних**, несподіваних, навіть фантастичних варіантів.

Поряд з давно відомими методами, практиками, вправами, завданнями творчого характеру, **НОВА ШКОЛА** «по творчому знаходить для творчості» школярів нові можливості. Докладніше про це Ви можете прочитати у книзі Г.Р. Кандибуря «Школа, которая изменит мир»

XLV. УНІВЕРСАЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГІВ НОВОЇ ШКОЛИ

Педагог НОВОЇ ШКОЛИ:

▲ періодично (за спеціальним графіком) працює в кожній з **3-х частин школи** – і в «Школі розвитку», і в «Школі виховання і освіти», і в «Школі самовдосконалення»;

▲ здійснює **безперервне індивідуальне супроводження** кількох школярів, починаючи з внутрішньоутробного періоду і до закінчення їм школи, і навіть надалі, тобто, є **тьютором**;

▲ **супроводжує** одне з об'єднань школярів за місцем проживання – «**братсестро**», «**товариство**», «**співдружність**»;

▲ **супроводжує** (допомагає, а не керує; радить, а не організовує) кілька **об'єднань школярів за інтересами**, що працюють у «Клубний час»;

▲ найкращим чином володіє всіма якостями, поведінковими реакціями, вміннями, навичками, знаннями, властивостями, що встановлені в «Щоденнику успіхів» для останньої «сходинки розвитку», тобто, особистість кожного педагога відповідає **зразковому випускнику НОВОЇ ШКОЛИ**, який досконало володіє і постійно використовує увесь «арсенал» умінь і навичок з різнобічного **САМОВДОСКОНАЛЕННЯ**;

▲ є професійно підготовленим **ПСИХОЛОГОМ**;

▲ є членом «Компасу» с конкретними функціями і обов'язками;

▲ готовий допомагати школярам у оволодінні:

- одним з видів **класичного мистецтва**;
- одним з видів **прикладного мистецтва**;
- одним з видів **спорту**;

▲ готовий допомагати школярам розібратися:

- в одній зі **сфер людської діяльності**: будівництві, транспорті, екології, зв'язку, енергетиці, охороні здоров'я, агросфері, економіці тощо;
- в одній з **наук**.

Але головна роль педагогів в **НОВІЙ ШКОЛІ**, насамперед в «Школі самовдосконалення», полягає у тому, щоб найкращим чином впливати на школярів своїм **особистим прикладом**, «удосконалювати їх особистості своєю власною особистістю».

*Примітка. Особлива роль належить педагогам у процесі трансформації традиційної класно-урочної системи у систему ТрейЛі і створенню НОВОЇ ШКОЛИ на базі існуючих шкіл. У книзі «Школа, которая изменит мир» відведено цілий розділ, в якому описана поетапна трансформація старої школи у **НОВУ ШКОЛУ**. В цьому стислому викладі моделі **НОВОЇ ШКОЛИ** зазначений розділ повністю відсутній.*

XLVI. ПОДАЛЬШИЙ «СУПРОВІД» ШКОЛОЮ СВОЇХ ВИПУСКНИКІВ

НОВА ШКОЛА, що працює на основі системи ТрейЛі, є **відповідальною за кожного свого випускника** ще багато років після закінчення ним школи, надаючи йому у разі потреби **РІЗНОБІЧНУ ДОПОМОГУ й ПІДТРИМКУ** – організаційну, моральну, матеріальну, юридичну. Для цього в школі діє відповідний центр, створюються спеціальні фонди, діють

об'єднання випускників різних років. Все це докладно визначено в «Кодексі норм шкільного життя».

Особлива організація життя **НОВОЇ ШКОЛИ**, незмінно **доброзичливі, дружні стосунки** між усіма учасниками шкільного життя, зокрема між дітьми **різного віку**, між дітьми й дорослими, об'єднують усіх у справжнє **БРАТЕРСТВО**, яке є для кожного з них одним з головних «стовпів» **ПРОТЯГОМ УСЬОГО ЖИТТЯ!** І ці особливі стосунки залишаються з випускниками школи різних років назавжди, чому сприяють і самі **НОВІ ШКОЛИ**.

XLVII. НОВА ШКОЛА працює БЕЗПЕРЕРВНО: БЕЗ ВИХІДНИХ і БЕЗ загальних для всіх КАНІКУЛ

НОВА ШКОЛА працює сім днів тижня без вихідних і святкових днів. Зрозуміло, що робота у вихідні дні відрізняється від роботи у будні.

Кожен школяр і його батьки самі визначають «скільки днів» і «коли» їм потрібно для канікул.

Щороку діти і підлітки перебувають на **турбазах** і в **таборах** серед природи. І не один раз. Це організовує **асоціація НОВИХ ШКІЛ**. Цей відпочинок школярів поєднаний з їх розвитком, вихованням і освітою, у відповідності до їх «Щоденників успіхів», і тому канікулами не вважається.

Не вважаються канікулами і систематичні **тимчасові обміни учнями** між **НОВИМИ ШКОЛАМИ**. У цьому випадку школярі також продовжують працювати за своїми «Щоденниками успіхів».

Кожен школяр переходить зі «сходинки» на «сходинку» цілком індивідуально, ніяк і нічим не прив'язуючись до будь-яких термінів або дат, чи інших школярів. Тому в **НОВИХ ШКОЛАХ** відсутні такі явища, як початок і кінець «навчального» року. Кожна школа має право самостійно визначати для себе ці дві умовні дати, або відмовитись від них і віддати перевагу якимсь іншим святкам. Наприклад, Святу Радості, Святу Доброти, Святу Мудрості, Святу Щирої Посмішки тощо.

XLVIII. НОВА ШКОЛА ВИХОВУЄ БАТЬКІВ за ДОПОМОГОЮ ЇХ ДІТЕЙ, а також НЕСЕ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПЕРЕД ДІТЬМИ за ЇХ БАТЬКІВ

Відразу нагадаю, що **НОВА ШКОЛА** на постійній основі починає співпрацювати з батьками ще в «Центрі планування сім'ї», тобто, ще до народження майбутнього школяра.

Фактично, співпраця школи з батьками не переривається з моменту народження ... – самих батьків. Оскільки продовжуючи «супроводжувати» своїх випускників ще багато років, **НОВА ШКОЛА** в певний момент починає співпрацювати з ними вже як з батьками свого нового вихованця.

Школа **безперервно супроводжує** не тільки дитину, але і її батьків.

Співпраця **НОВОЇ ШКОЛИ** й батьків дуже насичена й різноманітна. Ця система стосунків «ШКОЛА-БАТЬКИ» здійснює **ВИХОВАННЯ БАТЬКІВ за ДОПОМОГОЮ ЇХ ДІТЕЙ**.

Більше того, **НОВА ШКОЛА** бере на себе відповідальність перед дітьми за їх батьків. «ЯК» і за допомогою «ЧОГО» це досягається, можна прочитати у моїй книжці.

XLIX. ГАРАНТОВАНО ТОЧНИЙ ВИБІР КОЖНИМ ШКОЛЯРЕМ СВОЄЇ МАЙБУТНЬОЇ ПРОФЕСІЇ з ПОПЕРЕДНЬОЮ ПЕРВИННОЮ ПІДГОТОВКОЮ до ЦІЄЇ ПРОФЕСІЇ ЩЕ до ЗАКІНЧЕННЯ ШКОЛИ

НОВА ШКОЛА ГАРАНТУЄ кожному своєму вихованцю точний вибір його майбутньої професії, яка повністю відповідає його інтересам та здібностям. При цьому враховуються регіональні й загальнодержавні потреби в тих чи інших професіях. Кожен школяр отримує не тільки знання про свої **ІНДИВІДУАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ** та **ЗДІБНОСТІ**, а і про оптимальні шляхи їхнього подальшого розвитку, їх **самостійного удосконалення**.

Починаючи вже з самих нижчих «сходинок розвитку», **НОВА ШКОЛА** цілеспрямовано готує кожного школяра до його майбутньої **ПРОФЕСІЇ**.

НОВА ШКОЛА, крім точного визначення своїм вихованцем майбутньої професії і первинної підготовки до неї ще в стінах школи, школа бере на себе відповідальність допомогти кожному своєму випускнику одержати повноцінну кваліфікацію в обраній професії, включаючи його вступ у відповідний навчальний заклад, а також його працевлаштування за цією спеціальністю. Все це передбачає, що:

— Задовго до закінчення школи, за сприянням «КомПаСу», учень **ЧІТКО визначає свою майбутню ПРОФЕСІЮ**. При цьому враховуються його індивідуальні здібності, інтереси, нахили, особистісні якості, родинні традиції, а також береться до уваги сьогоденна потреба суспільства в тій чи іншій професії.

— Школа, спираючись на свої організаційно-матеріальні можливості, а також на співпрацю з різними підприємствами, організаціями, закладами та окремими фахівцями в різних сферах, допомагає кожному школяреві **практично підготуватися** до обраної професії.

— Школа допомагає кожному школяреві оптимально розвинути власні **здібності** та сформувати **особистісні якості**, необхідні для найкращого оволодіння ним обраною професією.

— Школа різнобічно допомагає кожному своєму випускнику в подальшому удосконаленню своєї професійної майстерності, у тому числі при вступі і навчанні випускника у **вузі** чи в іншому навчальному закладі.

— Школа сприяє **працевлаштуванню** кожного свого випускника згідно з обраною та засвоєною ним професією, зокрема й по кількох роках після закінчення школи.

Забезпечення суспільством, державою професійного успіху для **кожного її громадянина** означає, що ця держава досягла рівня гуманізму, якого ще не було в історії людства, і що стане реальністю після масового створення **НОВИХ ШКІЛ**, працюючих на засадах системи ТрейЛі.

Примітка. Я дуже сподіваюсь, що для більшості читачів цього стислого викладу моделі **НОВОЇ ШКОЛИ** буде достатні, щоб переконатися у тому, що **НОВА ШКОЛА спроможна дати кожному своєму вихованцю УВЕСЬ НАБІР** якостей, властивостей,

поведінкових реакцій, умінь, навичок, який забезпечить кожному школяру життєвий УСПІХ і особисте ЩАСТЯ в умовах сучасного демократичного суспільства. Більше того, в цьому «наборі» якостей містяться і ті, що забезпечують здатність кожного вихованця і кожному випускнику ПОСТІЙНО УТРИМУВАТИ СЕБЕ в цьому СТАНІ життєвого УСПІХУ і особистого ЩАСТЯ. – Все це в найближчі роки буде доведено на практиці! І ні в якому разі не є «популізмом», як це стверджують дехто зі старим «класно-урочним мисленням».

L. РІЗНОБІЧНА СПІВПРАЦЯ НОВИХ ШКІЛ

НОВІ ШКОЛИ, об'єднавшись в асоціацію, формують свої координаційні органи. Тобто, ці органи формуються «знизу», а не «зверху».

Об'єднав зусилля, НОВІ ШКОЛИ можуть ефективно впливати на всі процеси в суспільстві й державі, став потужним лобі інтересів **підростаючого покоління**. Створивши асоціацію, НОВІ ШКОЛИ:

◆ кардинально змінять у суспільстві відношення до процесу виховання **підростаючого покоління**, добившись для цього процесу статусу **ЄДИНОЇ ГОЛОВНОЇ загальнодержавної мети**;

◆ доб'ються **пріоритетного фінансування** всього, що пов'язано з вихованням **підростаючого покоління**;

◆ законодавчо й організаційно **захистять підростаючі покоління** від демонстрації жорстокості й цинізму на телебаченні і в Інтернеті;

◆ доб'ються **прав і повноважень для шкіл** в управлінні соціумом, який знаходиться в зоні впливу, в зоні відповідальності кожної окремої **НОВОЇ ШКОЛИ**.

Примітка. Об'єднання **НОВИХ ШКІЛ**, які є носіями по-справжньому гуманного підходу до **підростаючого покоління** і людини взагалі, **максимально гуманізує всі процеси у суспільстві і об'єднає його на цій основі**.

ЛІ. СИСТЕМНА і ПОСТІЙНА ВЗАЄМОДІЯ ШКОЛИ й СУСПІЛЬСТВА

Вже в процесі масового створення НОВИХ ШКІЛ й об'єднання їх в єдину АСОЦІАЦІЮ, об'єднав не тільки педагогів, але і батьків, і самих школярів, стане реальністю те:

Перше. Що буде твердо й однозначно визнано, що **ВИХОВАННЯ ПІДРОСТАЮЧОГО ПОКОЛІННЯ** і для суспільства, і для держави є **ЄДИНОЮ ГОЛОВНОЮ ЗАДАЧЕЮ**.

Друге. Що **НОВІ ШКОЛИ** і їх **АСОЦІАЦІЇ** візьмуть на себе **всю відповідальність за виховання підростаючого покоління**, одержав для цього реальні права і організаційні можливості впливати на:

1. Сім'ю.
2. Середовище за місцем проживання дітей, тобто, мікрорайон школи, а точніше – «зону відповідальності школи».
3. Соціум за межами мікрорайону школи – транспорт, магазини тощо.
4. Засоби масового впливу, насамперед: Інтернет, телебачення, різні види реклами.

ЛІ. НОВА ШКОЛА як БАГАТОФУНКЦІОНАЛЬНА СОЦІОКУЛЬТУРНА ІНСТИТУЦІЯ за МІСЦЕМ ПРОЖИВАННЯ

З часом кожна НОВА ШКОЛА «обросте» своїми випускниками, для яких **СПІЛКУВАННЯ** і **РОБОТА над СОБОЮ** становлять постійну **потребу**. І НОВА ШКОЛА надає їм можливість для задоволення цих потреб протягом всіх наступних років їх життя.

НОВА ШКОЛА стає багатофункціональним закладом не тільки для дітей і підлітків, але і для всіх жителів її мікрорайону, її зони впливу. Тут жителі мікрорайону щодня, увесь рік і без вихідних, можуть задовольняти свої культурні, духовні, комунікативні потреби.

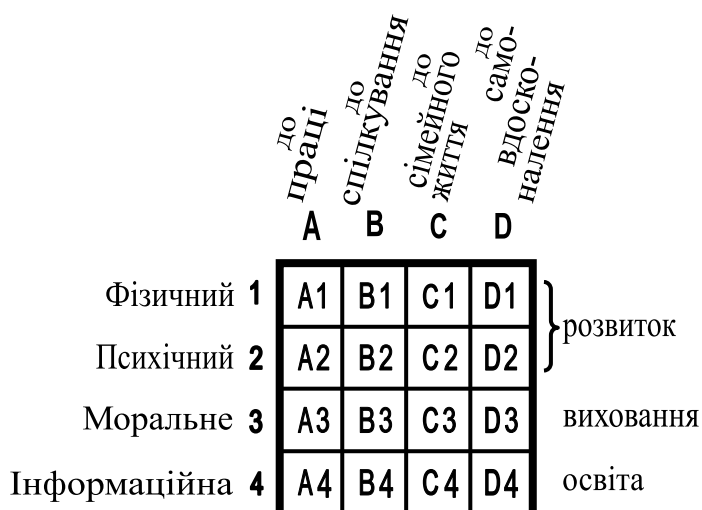
НОВА ШКОЛА стає також **ЦЕНТРОМ** управління всім соціальним простором у своєму мікрорайоні. Таким чином, вона стає **Школою-Центром**, котрий впливає на всі процеси, які відбуваються в його мікрорайоні. В кінцевому результаті **мікрорайон кожної НОВОЇ ШКОЛИ** переростає у **НАЙМЕНШУ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНУ ОДИНИЦЮ в ДЕРЖАВІ (НАТОД)**. Увесь простір міст, населених пунктів поділяється на самоврядні НАТОДи, у кожній з яких є своя Школа-Центр.

Таким чином, НОВА ШКОЛА, яка працює на засадах системи ТрейЛі, – це засіб кардинального перетворення людської цивілізації у напрямку її подальшої гуманізації і демократизації, але виключно еволюційним шляхом.

На мою думку, книга «Школа, которая изменит мир» має надзвичайно велику місію. Ця книга змінить школи. Школи змінять підростаюче покоління. Підростаюче покоління змінять суспільство, перетворивши його на спільноту реально успішних і щасливих людей. І нарешті світ буде позбавлений загрози знищення людини людиною.

Я сподіваюсь, що після ознайомлення з цим матеріалом, а також після перегляду серії відеороликів (більше 50 відеороликів) до нас приєднається багато нових соратників: педагогів, батьків, науковців, просто громадян – і молодих, і літніх. **І наш рух до НОВОЇ ШКОЛИ набуде прискорення і потужності! «ВІРИМО! МОЖЕМО! ПЕРЕМОЖЕМО!»**

ЛІІ. ОСНОВНІ ТЕРМІНИ і ПОНЯТТЯ, пов'язані з системою ТрейЛі (НОВОЮ ШКОЛОЮ)

Школа РОЗВИТКУ	1-а частина ШКОЛИ	Діти - 0 - 2-3 років	Центр планування сім'ї Центр супроводження вагітних Центр раннього розвитку
Школа ВИХОВАННЯ і ОСВІТИ	2-а частина ШКОЛИ	Діти 2-3 - 8-10 років	"Однорівневі" групи Різнорікові мікрогрупи
Школа САМОВДОСКО- НАЛЕННЯ	3-я частина ШКОЛИ	Діти 8-10 - 14-18 років	Різнорікове середовище із школярів середнього й старшого віку

▲ НОВА ШКОЛА

▲ Система Трейлі

▲ Матриця Трейлі

▲ Життєвий УСПІХ і особисте ЩАСТЯ

▲ Готовність до постійного й різнобічного САМОВДОСКОНАЛЕННЯ

▲ Безперервне і різнобічне СУПРОВОДЖЕННЯ кожної дитини

▲ «Цілісний» заклад (НОВА ШКОЛА)

▲ «Школа РОЗВИТКУ» (діти -0 – 2-3 роки)

- «Центр планування сім'ї»
- «Центр супроводження вагітних»
- «Центр раннього розвитку»

▲ «Школа ВИХОВАННЯ та ОСВІТИ» (діти 2-3 – 8-10 років)

- «Однорівневі» групи
- «Різнорівневі» мікрогрупи
- «Молодші вчителі»
- Батьки
- Волонтери
- Шкільні й запрошені фахівці
- Тьютори
- Представники компасу

▲ «Школи САМОВДОСКОНАЛЕННЯ» (школярі 8-10 – 14-18 років)

- Правова Дитячо-Підліткова Республіка»

▲ Мікрорайон НОВОЇ ШКОЛИ або зона її відповідальності

▲ П'ЯТЬ РІВНІВ ОБ'ЄДНАННЯ всіх ДІТЕЙ і ПІДЛІТКІВ за їх МІСЦЕМ ПРОЖИВАННЯ (або друга структура нової школи):

- «БРАТСЕСТРО» – це об'єднання 7-12 дітей різного віку, що проживають поруч, включаючи дітей, що перебувають у процесі внутрішньоутробного розвитку.
- «ТОВАРИСТВО» – це 3-5 найближчих «братсестро».
- «СПІВДРУЖНІСТЬ» – це 3-5 сусідніх «товариств».
- «СОЮЗ» – це 2-5 «співдружностей».
- «ШКОЛА» – це 1-3 «союзи».

▲ «ЯКІСНІ СХОДИНКИ РОЗВИТКУ»

▲ «ЩОДЕННИК УСПІХІВ»

▲ «КОМПАС» («КОМплексна Психологічна Служба»)

▲ ДІАГНОСТУВАННЯ

▲ САМООЦІНЮВАННЯ вихованців «Школи самовдосконалення»

▲ «КРОКИ»

▲ «КАТАПУЛЬТИ» (скорочення від «Комплексні тематичні посібники»)

▲ «СФЕРИЧНИЙ АВТОПОРТРЕТ ОСОБИСТОСТІ»

▲ Головний об'єкт пізнання кожного вихованця «Школи самовдосконалення» – його власна особистість

▲ «КОДЕКС НОРМ ШКІЛЬНОГО ЖИТТЯ»

▲ ПЛАНУВАННЯ з наступним аналіз виконання плану

▲ Постійний АНАЛІЗ школярем своєї участі в КОЖНОМУ ВИДІ ДІЯЛЬНОСТІ протягом дня

▲ Щоденне САМОАНКЕТУВАННЯ

▲ Щоденні процедури, ритуали і практики прояву РАДОСТІ й ДОБРОТИ

▲ ЧОТИРНАДЦЯТЬ видах діяльності (а також організувати їх самостійно):

- Розвиток інтелекту,
- Інформаційно-підготовча діяльність,
- Внутрішньо-особистісна,
- Піклувальна,
- Оздоровчо-відновлювальна,
- Інформаційно-пізнавальна (освітня),
- Дослідницька (наукова, винахідницька),
- Художньо-мистецька,
- Експериментально-туристична,
- Суспільно корисна праця,
- Комунікативно-тренінгова,
- Комунікативно вільна,
- Суб'єктно-значима діяльність.
- Фізіологічно зумовлена,

▲ Система УЧНІВ-ІНСТРУКТОРІВ

▲ ШІСТЬ ФОРМ (способів) УЧАСТІ школярів в різних видах ДІЯЛЬНОСТІ

- Самостійно
- У парі з товаришем
- Індивідуально з інструктором (школярем-інструктором, педагогом, татом чи мамою, запрошеним фахівцем або виконання ролі інструктора самим школярем)
- У мікрогрупі з 3-7 школярів
- У групі (більше 7-8 людей)
- Масовий захід

▲ «ЧАС САМООРГАНІЗАЦІЇ» або «Перша половина дня»

▲ «КЛУБНИЙ ЧАС» або «Друга половина дня»

▲ МЕБЛІ й ПРИМІЩЕННЯ НОВОЇ ШКОЛИ швидко й легко видозмінюватися

▲ РЕГУЛЯРНІ ТИМЧАСОВІ ОБМІНИ МІЖ НОВИМИ ШКОЛАМИ УЧНЯМИ й ПЕДАГОГАМИ

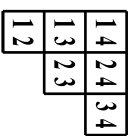
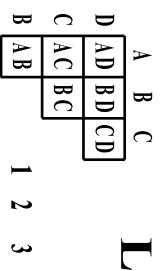
▲ НОВА ШКОЛА працює без вихідних і без спільних для всіх учнів канікул

▲ УНІВЕРСАЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГІВ

▲ НОВА ШКОЛА як БАГАТОФУНКЦІОНАЛЬНА СОЦІОКУЛЬТУРНА ІНСТИТУЦІЯ за МІСЦЕМ ПРОЖИВАННЯ

▲ Мікрорайон кожної НОВОЇ ШКОЛИ – НАЙМЕНША АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНА ОДИНИЦЯ в ДЕРЖАВІ (НАТОД).

ЩО?

Фізичний	1	A1	B1	C1	D1
Психічний	2	A2	B2	C2	D2
Моральне	3	A3	B3	C3	D3
Інформаційна	4	A4	B4	C4	D4

Виховання

освіта

Розвиток, виховання, освіта

3 Д

1/1 Готовність до САМОВДОСКОНАЛЕННЯ

1/2 Готовність ФІЗИЧНА, ПСИХІЧНА, МОРАЛЬНА

1/3 Загальна освіта – «ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ», «МОВОЗНАВСТВО»

2. ГЕНДЕРНИЙ («Дівчачо-хлоп'ячий»)

3. Індивідуально-ПРОФЕСІЙНИЙ

4. Індивідуально ОБИРАЄМИЙ

«Галерея видатних особистостей»

«Галерея видатних подій»

«Галерея загальнолюдських цінностей»

ШКОЛА ГАРАНТУЄ КОЖНОМУ ШКОЛЯРЮ

Готовність до САМОВДОСКОНАЛЕННЯ

РІЗНОБІЧНЕ ЗНАННЯ СВОЄЇ ОСОБИСТОСТІ

ФІЗИЧНУ РОЗВИНЕНІСТЬ І ЗДОРОВ'Я

Високу розвиненість ПІЗНАВАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ

ТВОРЧУ РОЗВИНЕНІСТЬ

Розвиненість та самокерованість ПОЧУТТІВ ТА ЕМОЦІЙ

Розвиненість ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗДІЙНОСТЕЙ

Сформованість МОРАЛЬНИХ ЯКОСТЕЙ

Високу САМООРГАНІЗОВАНІСТЬ

Високий рівень умінь ЗДОБУВАТИ ЗНАННЯ

Готовність до продуктивного СПІЛКУВАННЯ

Готовність бути і ЛІДЕРОМ, і ВИКОНАВЦЕМ

Готовність до виховної ролі МАТЕРІ чи БАТЬКА

Володіння ЦІЛІСНИМ СПРІЙНЯТТЯМ СВІТУ

Точний вибір ПРОФЕСІЇ

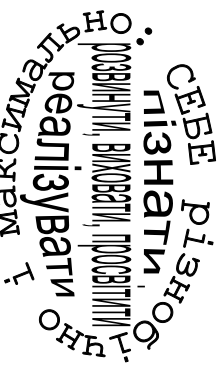
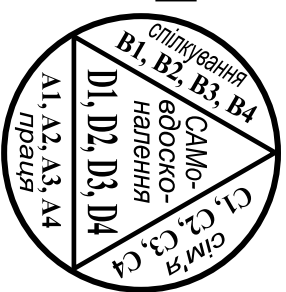
Попередньо ПРОФЕСІЙНУ підготовку

Допомогу в ПРАЦЕВІДАШТУВАННІ

ПІКІЛЬНЕ БРАТЕРСТВО на ВСЕ ЖИТТЯ

Багаторічну ДОПОМОГУ після закінчення школи

ІІІ. Основні елементи системи ТрейДжі

- Школа РОЗВИТКУ
- Школа ВИХОВАННЯ І ОСВІТИ
- Школа САМОВДОСКОНАЛЕННЯ

«Час самоорганізації» (1-а половина дня)

Школа вирішує САМ: «Чим», «В якому об'язі», «З ким», «Як довго», «Де», «В якій послідовності», «Колі», «З використанням чого»

«Клубний час» (2-а половина дня)

- Інтелектуально-розвив.
- Інформаційно-підготовча
- Особистісно-внутрішня
- Оздоровчо-відновлювальна
- Піклувальна
- Інформаційно-пізнавальна
- Дослідницька
- Художньо-творча
- Екскурсійно-туристична
- Суспільно-корисна
- Комунікативно-тренінгова
- Комунікативно-вільна
- Суб'єктно-значима
- Фізіологічно обумовлена

6 форм (способів) здійснення школярем діяльності

- Самостійно
- У парі з товаришем
- Індивідуально з інструктором
- У мікрогрупі (до 3-7 школярів)
- У групі (більше 7-8 людей)
- Масовий захід

14 видів діяльності (за змістом, за спрямовністю)

Колективи та об'єднання школярів у «Клубний час»

студії, тренінгові групи, клуби, семінари, лекторії, практикуми, лабораторії конструкторські, лабораторії науково-дослідні, «Тепл всіх мистецтв», «Тепл всіх наук», концертні групи, секції, майстер-класи, «біржі», «банки», майстерні виробничі тощо.

Заходи у "Клубному часі"

презентації проектів, «крутлі столи», групові консультації, ярмарки, «мозкові штурми», дискусійні зустрічі, екскурсії, трудові «десанти», «десанти»-турботи, прес-конференції, кіно- і телестудії, звітні і наукові конференції, виставки, вистави, балли, концерти тощо.

ЯК?

Безперервне супроводження - від зачаття і до закінчення школи...

- «Сходінки розвитку»
- «Щоденник успіхів» (ЩУ)
- ДІАГНОСТИКА
- «Компас»
- Різновікове (природне) дитяче середовище
- «Братєстро», «товариства», «співдружності»
- «Правова Дітяча Республіка»
- Самооцінювання
- «Катапульти»
- «Кроки»
- Зміна діяльності - зміна партнерів і форми роботи
- Трансформація приміщень та меблів
- «Феричний автопортрет особистості»
- Турбота старших школярів про молодших
- Виключно доброзичливі стосунки!
- Щоденне планування (школярів всіх трьох шкіл)
- Саманкетування
- Самоналізи - планів, діяльності, роботи з ЩУ
- Самозвіти, взаємозвіти
- Оптимально-індивідуальний темп розвитку
- «Кутки здоров'я»
- Навички «свідомого вибору»
- Ритуали РАДОСТІ й ДОБРОТИ
- «Кодекс норм шкільного життя»
- Виховання батьків їх дітьми
- Школа відповідає перед дітьми за їх батьків
- Універсальність педагогів
- Тьютори
- Безперервність роботи школи - без вихідних і святних канкул
- Асоціація НОВИХ ШКІЛ
- Тимчасові обміни учнями та педагогами між НОВИМИ ШКОЛАМИ
- Асоціація НОВИХ ШКІЛ - за все ПІДРОСТАЮЧЕ ПОКОЛІННЯ
- Школа-Центр – НАТОД

Конкретні мінімально-достатні НОРМИ

Точна і різнобічна ДІАГНОСТИКА